

122028-14

**TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN  
BEDEN EĞİTİMİ DERSİ  
PROGRAM MODELİ**

**E.Ülker AYKAÇ  
Yüksek Lisans Tezi**

**Eskişehir**

**1997**

T.C.  
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ •

**TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN  
BEDEN EĞİTİMİ DERSİ PROGRAM MODELİ**

**Emine Ülker AYKAÇ**

Yüksek Lisans Tezi  
Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim)

Danışman : Doç.Dr.Bekir ÖZER

**Eskişehir, 1997**

## ÖZET

Bu araştırmanın amacı Üniversitelerde çalışan Beden Eğitimi öğretim elemanları ile üniversite öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak Türk Üniversitelerinde uygulanabilecek bir Beden Eğitimi dersi program modeli geliştirmektir.

Araştırma tarama modeli ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, farklı özelliklerdeki altı Üniversitenin 68 Beden Eğitimi öğretim elemanı ile bu derse kaydolmuş 567 öğrenciden oluşmuştur. Veriler iki gruba da anket uygulanarak toplanmıştır. Verilerin sayı ve yüzdeleri bulunmuş, yorumlar bunlara dayalı olarak yapılmıştır.

Geliştirilen "Türk Üniversiteleri için Beden Eğitimi Dersi Program Modeli"ne dayanarak oluşturulan öğretim elemanları ile öğrencilerin görüşlerini yansıtan başlıca araştırma bulguları şunlardır: Üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin amaçları öğrencilerin kişilik özelliklerini geliştirmeye, onları sağlıklı kılmaya ve onların yaratıcılık güçlerini geliştirmeye dönük olmalıdır. Beden Eğitimi dersleri üniversite merkezi bir örgüt tarafından planlanıp yürütülmelidir. Beden Eğitimi dersini yalnız isteyen öğrenciler katılmalıdır. Derse kaydolacak öğrencilerden sağlık raporu istenmelidir. Öğretim elemanlarının haftalık ders yükü en çok 12 saat olmalıdır. Derslerde serbest zaman etkinlikleri ve takım sporlarına daha çok yer verilmelidir.

Beden Eğitimi dersi sekiz yarıyıl ve haftada iki saat olarak uygulanmalıdır. Dersler öğrencilerin oluşturdukları gruplarla uygulanmalıdır. Beden Eğitimi derslerinin gerçekleştirilmesi için sınıflar 15 öğrenciden oluşturulmalıdır. Dersler karma gruplarla yapılmalıdır. Derslerde oyunlar yoluyla, karma ve işbirliğine dayalı öğretim yöntemlerinden yararlanılmalıdır. Dersler için çok amaçlı açık spor alanları ile spor salonları yapılmalıdır. Başarı değerlendirmesi için derse devam yeterli sayılmalı yada sınav sonucuna göre başarılı-başarısız sistemi uygulanmalıdır.

Araştırmada bulgulara bağlı olarak üniversitelerdeki Beden Eğitimi programının etkililiği artırmaya yönelik öneriler geliştirilmiştir.

## ABSTRACT

In the light of physical education teachers' and university students' point of views, this study aimed to prepare a Physical Education Course Syllabus Model which is applicaple to all Turkish universities.

This descriptive study was conducted through two sets of questionnaires given to 68 physical education trainers and 567 students of 6 Turkish universities. The 567 students were all taking physical education courses during the survey. The data collected through the questionnaires were analyzed and interpreted by calculating frequencies and percentages.

The results of both questionnaires indicate that the purpose of physical education courses at universities should be improving the students' personalities, creativenesses and healths; such courses should be organized and held by a central organization; a medical report should be required from students who are willing to register such courses and only those willing students should be accepted to these courses; and there should be more leisure time activities and team sports in such courses.

It is also suggest that such courses should be prepared for two hours a week for a total of eight semesters; instructors should not teach more than twelve hours a week, there should be 15 students in each group; and multipurpose open-air sport fields and gyms should be built for such courses.

The results also show that boys and girls should be taught in same groups and these groups should be prepared by the students themselves; and instructors should use mixed, collaborative, and through-the-games strategres in such courses; and to assess the students' success, instructors should either care of the students' attendance or test the students' physical abilities.

Finally in relation to the findings of the survey this study offered some suggestions to improve the effectiveness of the physical education courses in Turkish universities.

## İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÇİZELGE LİSTESİ .....	vii
ŞEKİL LİSTESİ .....	ix

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### GİRİŞ

<b>BİREY VE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR.....</b>	<b>6</b>
<b>Beden Eğitimi ve Sporun Bireyin Fiziksel</b>	
<b>Uygunluğuna Katkısı .....</b>	<b>9</b>
<b>Beden Eğitimi ve Sporun Bireyin Ruh</b>	
<b>Sağlığına Katkısı .....</b>	<b>11</b>
<b>Beden Eğitimi ve Sporun Bireyin Mesleki</b>	
<b>Başarısına Katkısı .....</b>	<b>14</b>
<b>TOPLUM VE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR .....</b>	<b>16</b>
<b>ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ VE BEDEN EĞİTİMİ</b>	
<b>VE SPOR .....</b>	<b>19</b>
<b>ÜNİVERSİTELERDE BEDEN EĞİTİMİ</b>	
<b>PROGRAMI .....</b>	<b>22</b>
<b>ÜNİVERSİTELERDEKİ UYGULAMALAR .....</b>	<b>29</b>
<b>Akdeniz Üniversitesi .....</b>	<b>30</b>
<b>Anadolu Üniversitesi .....</b>	<b>31</b>
<b>Boğaziçi Üniversitesi .....</b>	<b>32</b>
<b>Hacettepe Üniversitesi .....</b>	<b>33</b>
<b>Kocaeli Üniversitesi .....</b>	<b>34</b>
<b>Uludağ Üniversitesi .....</b>	<b>35</b>
<b>İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR .....</b>	<b>36</b>
<b>SORUN .....</b>	<b>38</b>

	<b>Sayfa</b>
<b>ARAŞTIRMANIN AMACI</b> .....	40
<b>ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ</b> .....	41
<b>SAYILTILAR</b> .....	41
<b>SINIRLIKLILAR</b> .....	42
<b>TANIMLAR</b> .....	42

## İKİNCİ BÖLÜM

### YÖNTEM

<b>ARAŞTIRMANIN MODELİ</b> .....	44
<b>EVREN VE ÖRNEKLEM</b> .....	44
<b>VERİLERİN TOPLANMASI</b> .....	49
<b>Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket</b> .....	49
<b>Öğrencilere Yönelik Anket</b> .....	50
<b>Anketlerin Uygulanması</b> .....	51
<b>VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ</b> .....	51

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### BULGULAR VE YORUMLAR

<b>BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI</b> .....	53
<b>BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMININ TEMEL İLKELERİ</b> .....	58
<b>BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMININ İÇERİĞİ</b> .....	63
<b>BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMININ ÖĞRETİM</b>	
<b>SÜREÇLERİ</b> .....	66
<b>BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ÖĞRENCİ</b>	
<b>BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ</b> .....	77

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM  
ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

ÖZET .....	79
YARGI .....	87
ÖNERİLER .....	88
YARARLANILAN KAYNAKLAR .....	90
EKLER .....	96

## ÇİZELGE LİSTESİ

<b>ÇİZELGE</b>	<b><u>Sayfa</u></b>
1. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ .....	46
2. ÖRNEKLEMİ OLUŞTURAN ÖĞRETİM ELEMENLARININ KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ .....	47
3. ÖRNEKLEMİ OLUŞTURAN ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ .....	48
4. ÖĞRETİM ELEMENLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI .....	54
5. ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI .....	56
6. ÖĞRETİM ELEMENLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE UYGUN ÖRGÜT YAPISI .....	58
7. ÖĞRETİM ELEMENLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	59
8. ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	60
9. ÖĞRETİM ELEMENLARININ SAĞLIK RAPORU İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ .....	61
10. ÖĞRETİM ELEMENLARININ HAFTALIK DERS YÜKÜ SINIRI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ .....	62
11. ÖĞRETİM ELEMENLARINCA ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ .....	63
12. ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ .....	64
13. ÖĞRETİM ELEMENLARINA GÖRE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLGİ VE GEREKSİNME DUYDUKLARI SPOR DALLARI .....	65



**ÇİZELGE****Sayfa**

14. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE AYRILMASI GEREKEN SÜRE .....	67
15. ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE AYRILMASI GEREKEN SÜRE .....	68
16. ÖĞRETİM ELEMANLARININ UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	69
17. ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	70
18. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ SINIFLARI İÇİN UYGUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI .....	71
19. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ SINIFLARINA UYGUN DÜZENLEME BİÇİMİ .....	72
20. BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILMASI UYGUN OLAN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ .....	73
21. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE BULUNMASI GEREKEN SPOR TESİSLERİ .....	74
22. ÖĞRENCİLERE GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE BULUNMASI GEREKEN SPOR TESİSLERİ .....	75
23. SPOR TESİSİ YETERSİZLİĞİ KARŞISINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER .....	76
24. BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISININ DEĞERLENDİRME BİÇİMİ .....	77

## ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL		Sayfa
1.	Beden Eğitimi Dersi Program Modeli .....	85

## BİRİNCİ BÖLÜM

### GİRİŞ

Yıllardan beri süregelen ve toplumsal bir etkinlik olan eğitim, insanlığın ilk günlerinden itibaren yaşamın zorunlu bir parçası olmuştur. İnsan, toplum içinde öteki insanlarla etkileşimde bulunarak, doğal bir varlık durumundan, toplumsal ve öğrenmeye dayalı yaşam sürdüren bir varlık durumuna dönüşmüştür. Toplumun varlığını sürdürebilmesi kazanılan kültürel birikimin yetişmekte olan bireylere aktarılmasına bağlıdır. Kültürel birikimin aktarımı için de çocuk ve gençlere etkili ve düzenli bir eğitim verilmesi gerekmektedir.

Eğitim, toplumun içerisinde ve toplumla birlikte var olabilen bir kurumdur. Eğitim, sosyal olayları etkilemekte, onlardan da etkilenmektedir. Toplumun eğitimden çeşitli beklentileri bulunmaktadır. Bu beklentiler, eğitim kurumlarının hem formal yanına hem de entellektüel boyutuna -eğitim programları ve içerik aracılığıyla- sinmiş durumdadırlar.

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1982, s. 13). Öte yandan eğitim, bireyin toplumsal yeteneklerinin ve en üst düzeyde kişisel gelişmesinin sağlanması için seçkin ve denetimli bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir (Taymaz, 1981, s. 3). Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu

farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir (Fidan, 1994, s. 12).

Eğitim, bilgi davranış ve etkinliklerin geliştirilmesi ve kazandırılması için uygulanan sürekli etkinliklerin yanısıra toplum yaşamını önemli ölçüde etkileyen geniş kapsamlı bir sistemdir. Eğitim olgusunun genel amaçlarını Varış (1994, s. 21) aşağıdaki biçimde sıralamaktadır:

1. Eğitim, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım eder. Eğitim yoluyla kendini gerçekleştiren birey,
  - öğrenme ve araştırma isteği duyar,
  - işittiğini duyar ve baktığını görür,
  - sağlık ve hastalık hakkında temel bilgiye sahiptir,
  - kendisinin ve çevresindekilerin sağlığını korur,
  - spor ve serbest zaman uğraşlarına katılır ve seyrederek,
  - entellektüel ilgiler geliştirir,
  - güzel şeyleri takdir eder,
  - kendi yaşamına yön verebilir.
2. Eğitim bireyin insan ilişkilerini geliştirmesine yardım eder. Bunu geliştiren birey,
  - insanlığa saygı duymayı öğrenir,
  - dostluğa önem verir; samimi ve zengin bir sosyal yaşamı vardır.
  - başkaları ile oyunda ve çalışmada işbirliği geliştirir,
  - sosyal davranışlarında naziktir,
3. Eğitim bireyin ekonomik etkinliğini geliştirir. Bunu geliştiren birey,
  - çalışmaktan haz duyar, iyi bir üreticidir.

- mesleğini seçmede isabetlidir,
- mesleğinde başarılıdır,
- yaptığı işin toplumsal değerinin bilincindedir.

4. Eğitim, bireyin vatandaşlık sorumluluğunu geliştirir. Bu sorumluluğu geliştiren birey,

- sosyal yapı ve sosyal süreçler konusunda anlayış geliştirmiştir,
- hoşgörülüdür; samimi düşünce ve fikir ayrılıklarına karşı saygılıdır,
- ulusal kaynakları korur,
- bilimin, insan mutluluğunu sağlama yönünden gelişmesi gereğini bilir,
- demokratik ideallere bağlıdır.

Yukarıda sıralanan amaçlar, eğitim gören bireylerin geliştirmesi beklenen davranışlarını ele almaktadır. Anaokulundan yükseköğrenimin sonuna kadar bu davranışlar ayrımlı düzeylerde aşama aşama kazanılmaktadır.

Çağdaş eğitim anlayışı, bireyin zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal yönden gelişmesini bir bütünlük içerisinde ele almaktadır. Bu bağlamda kazanılması istenen özelliklerin bireylere verilmesinde beden eğitimi ve spor, başka bir deyişle eğitimin amaçlarına ulaşılmasında önemli bir yere ve güce sahiptir (Karagül, 1993, s. 12). beden eğitimi ve spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini sağlayan; yaratıcılık, liderlik gibi yetenekleri geliştiren; serbest zamanları değerlendiren; mücadeleci, azimli, uyumlu, üretken, kararlı olma gibi kişilik özelliklerini geliştiren ve bireyleri sorunlarından uzaklaştırarak gerginliği atmalarını sağlayan bir

bilimdir (Saracaloğlu, 1995, s. 36).

“Beden eğitimi” ve “spor”, birbirini tamamlayan, aynı zamanda da benzer biçimde tanımları yapılabilen kavramlardır. Beden eğitimi, sosyal ve ekonomik kalkınmanın temel ögesi olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğın oluşması, kişiler ve toplumlararası birliktelik, kişinin mücadele gücünü artırmak amacıyla yapılan fiziksel etkinliklerin bütünüdür (G.S.G.M., 1980, s. 7). Özmen (1978, s. 29)'de, beden eğitimini, eğitim biliminde olduğu gibi insan davranış ve alışkanlıklarına yönelik “Pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat dalı olarak” değerlendirmiştir. Öte yandan, Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği (NASPE) beden eğitimini, çocuk ve gençlerin bilişsel, sosyal ve bedensel gereksinmelerini karşılamak için hazırlanmış bireysel ve grup içerisindeki hareket yaşantılarını kapsayan bir etkinlik olarak tanımlamıştır (Nichols, 1994, s. 5).

Yapılan açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, beden eğitimi etkinliklerine katılan birey bazı temel niteliklere sahip olur. Bunlar şöyle sıralanabilir (Nichols, 1994, s. 6):

- Beden eğitimi, hareket becerisini geliştirir.
- Beden eğitimi, hareket becerisini dans, oyunda ve sporda birleştirir.
- Beden eğitimi, düzenli etkinliklerin yararlarının anlaşılmasını sağlar ve bireyin sağlığını artırır.
- Beden eğitimi, bireyin sağlık ve form alanlarında bilgilenmesine yol açar.
- Beden eğitimi, dinlenme yetisini ve güvenlik bilincini geliştirir.
- Beden eğitimi, bireyin hareket, dans, oyun ve sporda uygulanan kuralları anlamasını, değerlendirmesini ve uygulamasını sağlar.

- Beden eğitimi, hareket etmenin estetik ve yaratıcı niteliklerini geliştirir.
- Beden eğitimi, bireyin kendine güven duygusunu geliştirir.

Spor ise, bireyin doğal çevresini beşeri çevre haline getirirken bireyin elde ettiği yetenekleri geliştiren, araçlı, araçsız, belli kurallara bağlı, bireysel ya da toplu olarak, serbest zaman kavramı içinde toplumla bütünleştirici, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir kavramdır (Koçtürk, 1969, s. 1). Bağırhan (1992, s. 193) spor eğitimini, bireylerde amaçlı olarak kendi yaşantıları yolu ile davranışlarında, spor etkinlikleri aracılığı ile toplumsal yaşantıda istendik yönde dönüşümler amaçlıyan bireysel ve toplumsal değişim ve değiştirim süreci olarak tanımlamıştır.

Evrensel olarak düşünüldüğünde spor, beden eğitiminin bir parçasıdır. Beden eğitimi, değişik spor dallarını, dans ve oyun etkinliklerini içerir (Açıkada ve Ergen, 1990, s. 36). Beden eğitimi ve spor, eğitim bilimi içerisinde birçok işlevi yerine getirirken, kendine özgü kaynaklarını ve etkinlik alanlarını en verimli biçimde kullanmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle de, beden eğitimi ve spor ile eğitimin amaçları arasında koşutluk olduğu söylenebilir (Tamer, 1989, s. 2).

Genel eğitimle beden eğitimi ve sporun karşılaştırılmasında elde edilen bulgular, beden eğitimi ve sporun aşağıdaki özellikleri taşıdığını göstermektedir (Karaküçük, 1991, s. 66):

- Beden eğitimi, bireyin akademik başarısını artırır.
- Beden eğitimi, çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerine yardımcı olur.

- Beden eğitimi, bireyin, oyunlar aracılığıyla daha zengin ve çeşitli deneyimler elde etmesini sağlar.
- Beden eğitimi, bireye, serbest zaman değerlendirme alışkanlığı kazandırır.
- Beden eğitimi, işbirliği, arkadaşlık, yardımlaşma duygularının kazanılmasına yardımcı olur.
- Beden eğitimi, bireyin, kendi vücudu ve fiziksel özelliklerini tanımasını sağlar.
- Beden eğitimi, bireyin, kültürel gelişimine katkı sağlar.
- Beden eğitimi, bireyin hedeflere doğru yönelmesine katkıda bulunur.

### **BİREY VE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR**

Hızlı değişme çağın en önemli özelliklerinden biridir. Her gün karşılaşılan yenilikler toplumun yapısını ve yaşam koşullarını aynı hızla değiştirmektedir. Özellikle yirminci yüzyılın sonlarında gelişen teknoloji, kitle iletişim araçlarındaki yenileşme, dünyada oluşan yenilikleri ve gelişmeleri en kısa sürede insanlara ulaştırdığı gibi, birçok bilim alanını da etkilemektedir. Bu etki yoğun olarak beden eğitimi ve spor bilimlerinde de görülmektedir. Bu nedenle, beden eğitimi ve spor, toplumu oluşturan bireylerin yaşamında üstlendiği işler ve amaçları açısından öteki konulardan soyutlanamayan önemli bir toplumsal kurum niteliği taşımaktadır. Beden eğitimi ve spor tarihi gelişim süreci içerisinde incelendiğinde, insanlığın ışık tutulabilen ilk yıllarından itibaren insanoğlunun bilerek ya da bilmeyerek avını yakalamak için koşması, sıçraması, tırmanması gibi yapmış olduğu doğal hareketler, beden eğitimi ve sporun bir başlangıcı olarak kabul edilebilir.



Bu gelişim süreci içinde, beden eğitimi ve spor, bireylerin değişik beklentilerine yanıt verebilmek için, ilgi alanını genişleterek toplumsal sorunların çözümünde güçlü bir eğitim aracı olarak işlev görmeye başlamıştır. Türkiye’de gençlerin yetişmesi, kötü alışkanlıklardan korunmaları ve beden ve ruh sağlıklarının geliştirilmesi için beden eğitimi ve spor etkinliklerine önem verilmiş ve başarılı sporcuların korunmasına yönelik yasal önlemler alınmıştır. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (1982) 59. maddesinde “Devlet her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.” hükmü yer almaktadır. Bu da devletin beden eğitimi ve spora verdiği önemin belirgin bir göstergesidir.

Beden eğitimi ve spor, toplumda önemli bir olgu olduğu kadar, toplumun en küçük yapı taşı olan bireylerin de gerek bedensel yönden gelişimi, gerekse zihinsel ve sosyal yönden sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Fişek’e (1980, s. 29) göre beden eğitimi ve spor, insanın doğasında bulunan saldırganlığa barışçı boşalma olanakları sağlayan, saldırganlık güdüsünün denetim altına alınması için uygun bir yarışma ortamı hazırlayan ve bireyin topluma uyumunu kolaylaştırarak kişilerin ruh ve beden sağlıklarını güvence altına alan etkinlikleri içerir. Selçuk (1983, s. 9) da, beden eğitimi ve sporu, “genel eğitimin moral, entellektüel ve fizik bölümlerinden biri olarak, çevik, dayanıklı, gözüpek ve “iyi yurttaş” yetiştirmekte uygulanan bedensel hareketlerin tümü” biçiminde değerlendirmiştir. Özbaydar (1983, s. 30) ise , beden eğitimi ve sporu, daha farklı bir açıdan yaklaşarak, “incelik isteyen bedensel hareketlerin doğrudan kendisinden zevk alınırken, eğlendiren, hatta dinlendiren bir etkinlik” olarak tanımlamıştır.

Yapılan açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, beden eğitimi ve sporun özünde bireylerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişmelerine yardımcı olan oyun etkinliğinin yattığı görülmektedir. Oyun, kullanılan alan, kişinin yaş özellikleri, çalışma durumu ve sosyal etkinlikleri gibi etkenlere bağlıdır. Oyunlar yalnız küçük yaştaki çocuklar için değil, düzenlendiği zaman büyükler arasında da büyük ilgiyle oynanan bir eğlence aracıdır (Başaran, 1992, s. 13). Aynı zamanda da oyun, canlı ve etkin olmanın ve yaşama sevincinin biyolojik belirtisidir (Özbaydar, 1982, s. 98).

Belirtilen bu özelliklerin yanında beden eğitimi ve sporun bireylere sağladığı yararlarından bir başkası da, eğitim süreci içerisinde sosyalleşme işlevini yerine getirmesidir. Bireyleri eğiten ve yönlendiren bir olgu olan beden eğitimi ve spor artık ülkelerin önemle üzerinde durdukları ve devlet işlevlerinden bağımsız olarak tutmadıkları bir konudur. Örneğin, Unesco'nun Avrupa Konseyini oluşturan ülkelere uluslararası düzeyde, "herkes için spor" koşulunun kabulünü önererek ilgili yasalar ve tüzükler hazırlanması konusunda çağrıda bulunması beden eğitimi ve sporun uluslararası düzeyde ele alınmasının ciddi bir göstergesidir (Demirbolat, 1988, s. 2). Gerçekten de "herkes için spor" sloganı, ödün verilmeyen bir amaç olarak ele alınmalı ve yatırımlar, bunu yaratmaya yönelik olmalıdır. Yatırım önceliği seçkin sporculara değil, okul sporlarına ve gençlere yönelmelidir (Açıkada ve Ergen, 1990, s. 8). Bu bağlamda "herkes için spor" sloganı ile bireyin bedensel ve ruhsal sağlığı için gerekli olan ortam sağlanabilir. Böylece, toplumsal baskıdan uzak bir alan sunan beden eğitimi ve spor, bireyin iş alanı dışında kendi ilgi, yetenek ve gereksinimleri için daha özgür bir ortam bularak kişiliğini geliştirmesine ve toplumda bir yer edinimine olanak verir. Bu da bireyin toplum içerisinde kendisini kanıtlamasına, gizli yeteneklerini

ortaya çıkarmasına, başkalarının duygularını anlayarak onlara saygı duymasına ve özdenetim yetisini geliştirmesine yardım eder.

### **Beden Eğitimi ve Sporun Bireyin Fiziksel Uygunluğuna Katkısı**

Yıllardan beri toplumların büyük ilgisini çeken beden eğitimi ve spor etkinlikleri, kendisine özgü amaçları içerisinde bireye sağladığı fiziksel uygunluğa katkıları ile ayrı bir öneme sahiptir. Bireyin günlük yaşamı ve beden eğitimi ve spor etkinliklerindeki verimliliği ile başarısını etkileyen fiziksel uygunluk hem sağlıkla ilgili, hem de beceri ile ilgili öğelerden oluşmaktadır. Yani fiziksel uygunluk, psikolojik zindelik, kalp-dolaşım sisteminin dayanıklılığı, fiziksel kapasitelerin gelişmesi ve sportif etkinlikleri iyi yapabilme gibi özellikleri de içermektedir (Gökmen, 1995, s. 51). Sayılan tüm bu özelliklerden anlaşıldığı gibi beden eğitimi ve spor, insanın büyümesi, gelişmesi ile bedensel etkinlikler arasındaki ilişkiyi açıklar. Özellikle dokuların, organların ve kemiklerin sağlıklı büyümesi için önemli bir fizyolojik olgudur. Kemiklerdeki mineralizasyon artışı, kasların gelişimi, varolan oksijen miktarının artması, solunumun hızlanması, akciğerlerdeki gaz değişimi, kalp kaslarının verimli bir biçimde daha çok kan pompalaması ve bunun sonucunda da kalp atım sayısındaki artış gibi özellikler beden eğitimi ve sporun bir ürünüdür (Nichols, 1994, s. 10).

İnsan vücudu hareket için yaratılmıştır. Bu amaçla, güçlü bedensel etkinliklere katılmak ve sağlıklı bir vücuda sahip olabilmek çağdaş insanın yaşam felsefesinin en önemli özelliklerinden biridir. Fiziksel hareketler günlük yaşamda tüm bireylerin yaptığı eylemlerdir. Ancak insanoğlu gelişen modern dünyada, insan kas gücünü, dolaşım sistemini, dayanıklılığını çok az kullanır duruma gelmiştir. Özellikle

kentlerde yaşayanların çoğu, ömürlerinin uzun bir dönemini oturarak geçirdikleri, aldıkları enerjinin çok azını harcadıkları ve edilgen bir yaşam biçimi seçtikleri için yavaş yavaş ölüme sürüklenmektedir. Yapılan araştırmalarda az hareketli yaşamı olan, yani beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayan bireylerin 50 yaş üstünde olanların %79.8'i beyin kanaması ve enfaktüs adayı olurken, aynı yaşlarda beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bireylerde bu olasılık %7.3'e düşmektedir (Akgün, 1981, s. 14). Bu bulgular göstermektedir ki beden eğitimi ve spora katılan bireylerin hareketsizlikten doğan çeşitli hastalıklara yakalanma tehlikesi oldukça azdır.

... Beden eğitimi ve spor, 7'den 70'e kadar kadın ve erkek herkesin her yerde, her zaman rahatlıkla uygulayabileceği etkinliklerdir. Bireylerin beden eğitimi ve sporu çocukluktan başlayarak yaşamları boyunca sürdürmeleri ve gerçekleştirmeleri, sağlıklı bir yaşam için gereklidir. Çünkü, beden eğitimi ve spor, bireyin organik, fiziksel, devimsel ve sosyal gelişimine hizmet eden bir olgudur. Beden eğitimi ve sporun, özellikle çocuklarda ve gelişmekte olan gençlerde bedensel hareketlerin gelişmesi ve büyümesi için iyi bir uyarıcı olduğu bilimsel gözlem sonucu kanıtlanmıştır. Neisman beden eğitimi ve sporun gençlerde gelişimi desteklediğine ilişkin gözlemlerini yazarken, bu tür etkinliklere katılan bireylerde olgunlaşmanın daha erken oluştuğunu saptadığını belirtmiştir (Gündüz, 1995, s. 32). Buna göre, insan için hareket yetisi hava, su ve gıda gibi temel gereksinmedir. Gerçekte insanın hareket sistemi ve vücudu, onu harekete yöneltmeye uygun bir biçimde yaratılmış ve düzenlenmiştir. Bu sistemin işlerliği, hareket etmekle olanaklıdır. Ters durumda, hareket sisteminde bir gerileme başlar ve bir takım bozukluklar kendisini gösterir. Örneğin, insanlarda görülen nefes darlığı, çabuk yorulma, baş ağrıları, baş dönmeleri, karar vermede zorluk çekme, dikkatini toplama gücünde azalma, uyku bozukluğu, işe uyumsuzluk, sinirlilik, kabızlığa eğilim,

sırt ağrıları gibi şikayetler çok zaman hareketsizliğe bağlı olan ve düzenli olarak yapılan fiziksel etkinliklerle geçen rahatsızlıklardır (Akgün, 1994, s. 149).

Öz olarak belirtmek gerekirse, beden eğitimi ve spor, insanın sağlık durumunu geliştiren, gelişmiş sağlık durumunu sürdürmeyi sağlayan, yorgunluğa karşı direncini artıran hareketler toplamıdır. Örneğin, Amerika'da Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak bu amaçla Fiziksel Sağlık ve Spor Konseyi (President's Council on Physical Fitness and Sports) kurulmuştur. Bu konseyin görevi, gençlerin fiziksel ve moral güçlerini artırmaya yönelik çalışmalar yapmaktır. Fransa'da ise, yine bu konu ile ilgili olarak okullarda beden eğitimi derslerinin saatlerinin artırılması yoluna gidilmiştir. Japonya'da ise, İkinci Dünya Savaşından sonra, Amerikalıların etkisi ile ilkokuldan üniversite sonuna kadar zorunlu beden eğitimi ve spor yapma yönünde reform niteliğinde köklü yasal değişiklikler yapılmıştır (Akgün, 1994, s. 202).

### **Beden Eğitimi ve Sporun Bireyin Ruh Sağlığına Ulaşmasına Katkısı**

Toplumların her geçen gün ilgisini çeken beden eğitimi ve spor etkinliklerinin 20. yüzyılda üstlendiği toplumsal işlevlerinden birisi de, bireyin ruhsal dengeye ulaşmasına katkı sağlamaktır.

Gerek çocukların ve gerekse gençlerin beden eğitimi ve spora yönelmeleri, onların psikolojik yönden rahatlamalarını ve dengeli bir kişiliğe kavuşmalarını sağlar. Çünkü beden eğitimi ve spor, bireylerin ve toplumun sağlığı ile mutluluğunun bir amacı değil, aracıdır. Bu nedenle de, bireylerin ruhsal yönden sağlıklı olmaları, onların hem doğuştan getirdikleri zihin güçlerine, hem de çevreleriyle etkileşimleri

sonucunda edindikleri yaşantılara bağlıdır. Çocuğun ve gencin ruhsal dengesini bulabilmesi için, karmaşık tepkilerinin anlaşılır biçimde gelişmesi ve sevgi, korku, nefret, ümit, sevinç, kuşku, sıkıntı gibi özellikleri öğrenmesi gerekmektedir. Bu duygular, insan davranışlarının uyum ya da uyumsuzluklarının en önemli etkenlerindedir. Bu bağlam da, beden eğitimi ve spor etkinlikleri, bireye sosyal becerilerin gelişimi ve duygusal denetim için, doğal bir çevre sağlar. Çünkü bireylerde grupla işbirliği, liderlik, izleyicilik ve grup ile problem çözme becerileri, beden eğitimi ve spor yaşantılarının önemli bir parçasıdır (Nichols, 1994, s. 12).

Beden eğitimi ve spor, özellikle çocukluk yıllarında bir oyun biçiminde ortaya çıkar ve bir enerji birikiminin boşalmasını sağlayarak, aile ortamı dışında kimi ilişkilerin doğmasına neden olur. Bilindiği gibi, aile içinde baskı altında bulunan ve sürekli olarak savunma mekanizması içine giren çocuklar, daha sonraki yaşamlarında isyankar olmakta ve topluma uyum sağlayamamaktadırlar (Armağan, 1981, s. 31). Aile ortamında özgürce hareket edemeyen bir çocuk, sokakta oyun arkadaşlarıyla paylaşma özgürlüğünü öğrenmeye başlar.

Beden eğitimi ve spor, toplumsal etkileşim için bir laboratuvar niteliği taşır. İlk yıllarda, takımları paylaşma, dönüşümlü iş yapma, başkalarının düşüncelerini dinlemeyi öğrenme, yönergeleri izleme, öğrenmede bağımsızlığı geliştirme, düşünceli davranma, işbirliği ve sorumluluğu öğrenme, bireysel becerinin gelişimi için önemlidir. Sonraki yıllarda beden eğitimi ve spor, işbirliğine dayalı oyunlarda küçük ve büyük gruplara, karşılıklı etkileşime girme fırsatları sağlar. Herkesin grupça kabulü ve giderek artan bir biçimde karmaşıklaşan alan sosyal çevrelerdeki grup planlaması ve karar verme, beden

eğitimi yaşantılarını önemli duruma getirir. İşbirliğine dayalı öğrenme etkinlikleri çocukların bir görev üstlenmede başkalarıyla çalışmak için gereksinme duydukları becerileri öğrenmeleri üzerinde odaklaşır. Beceride ve oyunda, rakiplerle eşitliğin söz konusu olduğu denetimli yarışmaya dayalı etkinlikler, bireye verimden çok başarı ve başarısızlığı dengelemeyi, katılıma karşı olumlu tutumlar geliştirmeyi ve uygun toplumsal davranışlar öğretir.

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri sırasında istemli olarak ya da istem dışı gerçekleştirilen bedensel hareketlerin sinir sistemi üzerine olan psikofizyolojik etkileri geniş ölçüde incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, bedensel hareketlerin bireylerdeki sinir sistemi dengesine ve düzenlemesine olumlu etkiler yaparak aşırı heyecanları, sinirlilik durumlarını, saldırganlık eğilimlerini ve kaygıyı giderdiği ve dolayısıyla kişisel iradeyi güçlendirdiği sonucuna varılmıştır (Kalyon, 1994, s. 147).

Gençlerde, bedensel etkinliklerin çok yönlü yararlarından söz etmek olanaklıdır. Bedensel etkinliklerin genç bireylerde zeka gelişimini kamçıladiğı, entellektüel verimi artırdığı, ayrıca beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan gençlerin derslerinde daha etkin oldukları kanıtlanmıştır. Ergenlik döneminde, aşırı cinsel dürtüler içinde olan bireylerin yapmış oldukları bireysel ve toplu beden eğitimi ve spor etkinlikleri, ruhsal ve bedensel gerginliğin azalmasına yardımcı olur. Bunlara ek olarak beden eğitimi ve spor, çocukluktan itibaren kişiliğin olumlu yönde gelişmesine, arkadaşlık duygusunun ve beraber çalışma potansiyelinin artmasına katkıda bulunur. Bu bakımdan, beden eğitimi ve spor etkinlikleri, gerek anatomik, gerek fizyolojik ve gerekse ruhsal açıdan her yaş grubunda kolayca kullanılabilen bir tedavi aracı olmaktadır. Yapılan birçok araştırma,

bireylerdeki bozulan ruhsal dengenin, bu tür etkinliklerle düzeltilebileceğini göstermektedir.

Kısacası, bireyin ruhsal gelişimine önemli katkıları olan beden eğitimi ve spor etkinlikleri, bireyin yaşamı boyunca verimli toplumsal etkinliklerinin gelişmesini, işbirliğine dayalı bir yaşamı öğrenmesini, topluma uyum sağlamasını, kendine güven duygusunun edinmesini ve dengeli bir kişiliğe kavuşmasını sağlar.

### **Beden Eğitimi ve Sporun Bireyin Mesleki Başarısına Katkısı**

Ülkelerin kalkınabilmesi için, birçok özelliklerin biraraya getirilmesi gereklidir. Bu özellikler içinde yer alan insan gücü, hemen her ülkede önemli bir öğedir. Geri kalmışlığın yükünü azaltacak, toplumdaki aksayan yönleri düzeltecek, toplumun özlediği mutluluğu sağlayacak olan genç kuşakları yetiştirecek, yine insandır. Bu amaç doğrultusunda, bireylerde yarışma ruhu, yardımlaşma duygusu, çalışma disiplini, cesaret, insan sevgisi, doğruluk, kendine güven, mücadele, azim, kuvvet, müzik, estetik ve kültür gibi özelliklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bireylerde gelişen bu özellikler güçlü ve yarınından emin, ilerleme olanağına sahip bir toplum yaratmanın temelini oluşturur.

İnsan gereksinmelerinin sonsuz olmasından dolayı bu gereksinmelerin karşılanması için kimi etkinliklerin yerine getirilmesi kaçınılmazdır. Bu etkinlikleri tam olarak sağlayabilmek ancak mal ve hizmet üretimiyle olur. En gelişmiş makinaları insanların kullandığı düşünüldüğünde, konunun temelinde ruh bilimcilerin uzun yıllar araştırdığı insan davranışını çeşitli yöntemlerle yönlendirmek ve insanın en verimli biçimde çalıştırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır



(Terekli, 1996, s. 60).

Bugün çalışanlar için beden eğitimi ve spor etkinlikleri, gelir sağlamayan, yalnız serbest zaman etkinlikleri niteliği taşıyan bir olgudur. İş yaşamı ile sportif yaşam arasındaki ters ilişkinin gücü giderek zayıflıyor görünmektedir. Özellikle sendikalaşma ile yeni olanaklar elde edilmesi, toplumsal işlevlere daha çok zaman ayrılmasına olanak sağlamaktadır. İş yaşamının düzenlenmesinde teknik çalışma olanakları yanında çalışanların toplumsal gereksinmelerini karşılayacak tesislere, araç ve gereçlere de yavaş yavaş önem verilmekte, bireylerin bu tür etkinliklere katılımı teşvik edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye’de de çıkartılan bir yasayla her kurum, çalışanlarına spor yapma olanakları ve spor tesisleri sağlamakla zorunlu tutulmuştur. Çıkartılan yasa gereği, işçi ve memur sayısı 500’den fazla olan kuruluşlar, öncelikle kendi çalışanlarına beden eğitimi ve spor etkinlikleri yaptırımları için antrenör çalıştırmaya ve spor tesisi yaptırmaya zorunludur (GSGM, 1986).

İlk planlı dönem olan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında beden eğitimi ve sporla ilgili yapılan yatırımların 1963 yılında %77.2’si, 1964’te %73.3’ü, 1965 %95.6’sı, 1966’da %77.2’si, 1967’de %78.5’i büyük spor tesislerine ayrılmıştır (Terekli, 1996, s. 55). Bu da büyük bir zaman dilimi içerisinde Türkiye’de beden eğitimi ve spora verilen önemin bir göstergesidir. Böylece, ülkede çalışanların serbest zamanlarını değerlendirebilmeleri için yeni olanakların yaratılması gerektiği düşüncesi gelişmeye başlamıştır. Çağdaş iş örgütlenmesinde, yoğun çalışma saatleri içinde çalışanlara kısa dinlenme izinleri verme yerine, yoğun çalışma saatleri içinde çalışanlara dinlenme amacıyla yoğun serbest zaman uğraşısı sunmak eğilimi ağırlık kazanmıştır.

Artık bugün çalışanların ve işin toplumsal koşulları incelenirken, çalışanların ne oranda beden eğitimi ve spor yaptıkları, serbest zamanlarını nasıl değerlendirdikleri de önemle ele alınmaktadır.

Bu konuyla ilgili olarak, Dumazider'in şu görüşü dikkate alınmaya değerdir: "Eğlence yoluyla işin toplumsallaşması, iş yoluyla eğlencenin örgütlenmesinden ayrılmaz" (Armağan, 1981, s. 39). Böyle bir görüş açısıyla, endüstrinin ağır bastığı Batı uygarlığına uygun olarak gelişen modern spor, bir "serbest zamanı değerlendirme uğraşısı" gibi görünmektedir. Bugün ileri gitmiş ülkelerde kişi başına 3-5 m<sup>2</sup> oyun, tesis ve çok amaçlı alanlar ayrılarak kentler oluşturulmaktadır (Keten, 1993, s. 21).

Verilen örneklerde de görüldüğü gibi, bireylerin çalışma ortamında daha verimli olmalarının sağlanmasında beden eğitimi ve spordan büyük ölçüde yararlanma yoluna gidilmektedir. Serbest zamanları değerlendirme aracı olarak beden eğitimi ve spor, bugün çalışanların gereksinmelerine yanıt veren, tıpkı çalışma yaşamı gibi bireyin zamanını alan, onu yönlendiren ve geliştiren zevkli bir etkinliktir.

### **TOPLUM VE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR**

İnsanları öteki canlılardan ayıran temel özellik, onların "toplumsal" oluşları, yani birbirleriyle birarada bulunmaktan, birbirlerine yardım etmekten hoşlanmalarıdır. Bir başka anlatımla, "toplumsallaşma" kişinin doğumdan yetişkin oluncaya kadar, başka insanlarla olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği ilgi ve duygularının tümüdür (Binbaşıoğlu, 1978, s. 181).

İnsanlar, doğuştan toplumun kurallarını bilmezler. Dünyayı başkaları ile paylaşmayı, duygularını içinde yaşanılan kültürün uygun bulduğu yollardan açığa vurmayı sonradan öğrenirler. Ancak yaşamak için belirtilen bu davranışların öğrenilmesi gerekir. Bu nedenle de toplum içerisinde bireylerin toplumsallaşması bir yandan ailenin, öte yandan arkadaşlık grubunun, bir gönüllü derneğin, bir siyasi partinin ya da bir spor kulübünün üyesi olmaları onlara belirli amaçlara uygun davranma alışkanlığı kazandıracaktır. Bu alışkanlıkları bireyler, kalıttan gelen etkenlerin yanısıra büyük ölçüde çevrenin ya da eğitimin bir ürünü olarak kazanırlar. Yani aile ve okulun birey üzerindeki çeşitli etkileri ile bireyin başkaları ile iyi geçinmesi, duygu ve düşüncelerini ortaya koyması, başkalarının düşüncelerine saygı göstermesi, kendi görüşlerini başkalarına kabul ettirmesi gibi davranışlar eğitimin bütünlüğü içerisinde kazanılan niteliklerdir. Bu bağlamda modern dünyada daha çok çocukları ve gençleri ilgilendiren, onların gelişmesinde, toplumsallaşmasında ve yönlendirilmesinde de önemli yere sahip olan beden eğitimi ve spor, toplumların büyük ilgi odağı durumuna gelmiştir.

Tarihsel ve toplumsal koşullar göz önüne alındığında, beden eğitimi ve sporun her zaman toplumsal, ekonomik ve kültürel yapı ile sıkı ilişkiler içinde olduğu görülür. Bu ilişki, beden eğitimi ve sporun işlevlerinde değişme ve farklılaşmaya neden olmaktadır.

Beden eğitimi ve sporun, toplumsallaşma aracı olarak 20. yüzyıldaki işlevlerini şöyle sıralamak olanaklıdır (Armağan, 1981, s. 32):

- Beden eğitimi ve spor dengeli kişiliğin gelişmesine hizmet eder. Özellikle toplumsal ve zihinsel açıdan, birikmiş

enerjinin boşalmasını sağlayarak insanların dengeli bir kişiliğe kavuşmasına, aşırılıklardan ve kötü alışkanlıklardan uzaklaşmasına katkıda bulunur.

- Beden eğitimi ve spor, kurallara uygun olarak davranma ve eylemde bulunma alışkanlığı kazandırdığı için insanların dikkatini artırır.
- Beden eğitimi ve spor, bireylere kurallara, geleneklere, göreneklere ve yasalara saygılı olmayı öğretir. Özellikle çocukluk yaşlarında ortaya konan oyunlar, çocukların kurallara göre davranmalarını sağlar.
- Özgürlük kavramının yerleşmesinde beden eğitimi ve sporun önemli bir işlevi vardır. Her şeyden önce insanların belli değer, kural, araç ve gereçleri paylaşması nedeniyle, birarada yaşama biçimine alışmalarına katkıda bulunur.
- Beden eğitimi ve spor, olumlu toplumsal davranışların kazanılmasına katkıda bulunur.
- Bütün bunların dışında beden eğitimi ve spor, insanlarda eşitlik düşüncesinin gelişmesine, insanların başkalarının hakkına saygı gösterme, düzenli çalışma, sistemli hareket etme, dikkatli olma, planlama ve değerlendirme özelliklerini kazanmalarına hizmet eder.

Yukarıdaki özellikler dikkatle ele alındığında beden eğitimi ve sporun, toplumun her kesimine hizmet etmenin yanı sıra, özellikle gençler üzerinde daha etkili bir güce sahip olduğu görülmektedir. Türkiye’de, nüfusun %25’inden fazlasının gençlerden oluştuğu ve gençliğin ülke geleceği açısından değeri düşünüldüğünde, toplumsal ilişkileri genişletmede beden eğitimi ve sporun önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

## ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ VE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

Gençlik, çağdaş toplumlarda güçlü ve harekete geçici önemli bir demokratik potansiyel oluşturmaktadır. Yirminci yüzyıl biterken genç nüfusun artması ve spor bilincinin gelişmesiyle, beden eğitimi ve spora duyulan gereksinme giderek artmaktadır. Bu amaçla beden eğitimi ve spor eğitimi için üniversitelerde yapılan harcamalar, insana ve sağlığa yapılmış bir hizmet olarak değerlendirilmektedir. Özellikle üniversite gençliğinin geleceği ülke açısından düşünüldüğünde, gençlerin sorumluluk alma, birbirlerine karşı saygılı ve anlayışlı olma, dinlenme, eğlenme gibi kendilerini ve çevrelerini tanıma niteliklerini ve olanaklarını kazanmalarında beden eğitimi ve sporun önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Gençliğin enerjik, dinamik ve esnek bir potansiyel güç olması nedeniyle, dikkatle yönlendirilmesi ve eğitilmesi gerekir. Özellikle Türkiye gibi hızlı toplumsal değişme süreci içinde bulunan ülkelerde, toplumun geleceği açısından bu sorun daha da önemlidir. Atatürk'ün Cumhuriyet ve Devrimlerin koruyuculuğunu Türk gençliğine bırakması, gençliğe verilen önemin en güzel göstergesidir.

Unesco genci iş, mülkiyet ve duygusal boyutları ile ele alıp şöyle tanımlamaktadır: Genç, öğrenim yapan ve yaşamını kazanmak için çalışmayan, kendine ait konutu bulunmayan kişidir. Genç, büyük bir hayal gücüne sahip, cesaretin çekingenliğe, macera isteğinin rahata üstün geldiği insandır (Açıklalın ve Gökmen, 1985, s. 9). Toplumbilimci olan Kongar (1976, s. 20) ise gençliği, "toplumun en dinamik, en akışkan, en hareketli kesimidir" biçiminde betimlemektedir. Bir başka anlatımla, gençlik, bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan, ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bir arada görüldüğü,

daha geniş kapsamlı bir kavramdır. Bu kavram çerçevesinde, bedensel gelişme, sosyal gelişme ve ekonomik gelişme birbirini etkileyerek ve tamamlayarak bireyin sosyal olgunluğa erişmesini sağlamaktadır (Gökçe, 1984, s. 5).

Yapılan tanımlardan da görüldüğü gibi, toplumsal açıdan gençliğin oluşması ve biçimlenmesi, içerisinde yaşadığı toplumsal yapı ve bu yapı içerisindeki sosyo-ekonomik konumu ile sağlanmaktadır. Bu nedenle, gençlik, içerisinde yaşadığı toplumsal yapının özelliklerini kendi kişiliğine aktarır. Örneğin, sağlıklı bir sosyo-ekonomik yapıdan yoksun bir toplumda sağlıklı bir gençliğin oluşması, büyük bir iyimserlik olur. Çünkü gençlik duyarlıdır ve toplumun sorunlarından etkilenir. Hele toplumun gelişme düzeyi gençliğin geleceğini güvence altına alamıyorsa, ya da gençlik geleceği konusunda ciddi kaygılar duyuyorsa bu toplumun geleceği açısından daha da sorunlu bir durum yaratır. Bu nedenle, toplumun itici gücü olan ve sürekliliğini sağlayan gençliğin iyi yönlendirilmesi ve biçimlendirilmesi gerekir. Bu konuda başta devlet olmak üzere tüm toplumsal kurumlara ve özellikle eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir.

Gençlerin okul, iş ve serbest zamanı değerlendirme gibi önemli gereksinmelerinin giderilmemesi ile şiddet olayları arasında doğrudan ilişki kurulamazsa da, geleneksel kültürün olumsuz yanları ve artan bunalımın etkisiyle, üreticiliğini giderek yitiren ve kentle bütünleşemeyen ikinci kuşaklarda bir çok sorunun kendini gösterdiği gözlenmektedir (Kılbaş, 1994, s. 19). Amerika Birleşik Devletleri'nde gençlerin sorunlarını çözmek ve onların toplumsal yaşama uyumunu sağlamak ve onlara ahlaki değerleri kazandırmak üzere serbest zamanların değerlendirmesi, 1918'de eğitimin en önemli konusu olarak belirlenmiş ve serbest zamanların değerlendirilmesi bir eğitim

aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Corbin, 1970, s. 9).

Türkiye’de, gençliğin 12 Eylül döneminde yaşadığı sorunlarla edinilen deneyimler sonrasında yönlendirilmesi için, gençlik merkezlerinin işlevleri yeniden belirlenmiş ve Beden Eğitimi dersinin yükseköğretim kurumlarının programlarına konmasına benzer bir dizi önlem alınarak uygulanmaya konmuştur. Böylece gençlerin, gençlik merkezlerinde eğlence gereksinmelerini gidermeleri, Beden Eğitimi dersinde çeşitli yeteneklerini geliştirerek kendilerini disipline etme alışkanlığını kazanmaları sağlanmak istenmiştir. Çünkü gencin, sosyal yaşamındaki rolü ile bedensel beceri arasında bir ilişki söz konusudur. Cesaret, liderlik, oyunlardaki etkinlik, bedensel beceri ve güç gibi özellikler genç insan için büyük bir sosyal değer taşımaktadır. Bu nedenle de, beden eğitimi ve spor etkinliklerinde gencin etken ya da edilgen olması, onun isteksizlik ya da yetenekten yoksun utangaçlık, duygusallık, yenilgiden korkma ve yeni işlere atılmaktan ürkme ve korku gibi öğelerin de etkisi altında olduğu unutulmamalıdır.

Başarılı olma, 2000’li yılların üniversite gençliğinin en önemli güdülerindedir. Üniversitelerde beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile yaratılan oyun ortamında uygun yaşantılar hazırlanarak gençlerin başarıya ulaşmaları sağlanabilir. Böylece gencin beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmalarındaki çekingenliğin ortadan kalkması sağlanmış, gencin toplum içinde kendini tanıması, tepkilerini ayarlayabilmesi, bedeni ile tanışması ve kendine olan güveninin artması başarıyı tatmalarında temel olacaktır. Üniversite gençliğinin kendisini kanıtlamada kullanacağı iş alanı zorunlu kurallarıyla kişiliğin özgürce gelişimini engellerken, beden eğitimi ve spor ile öteki etkinlikler gence baskıdan uzak sınırsız bir alan sunmaktadır. Alanın

sınırsızlığı, üniversite gencinin ders alanı dışındaki uğraşlar konusunda beğenisine dayalı seçme şansını artırırken, kendisini kanıtlama, özgür ortamda kişiliğini yakalama, arkadaşlarının iç güdülerini kabul ederek grup içerisinde uyum göstermesine yardım etmektedir.

## ÜNİVERSİTELERDE BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMI

Türkiye'de yalnız ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde zorunlu ders olarak yer alan Beden Eğitimi dersi, 1981 yılında çıkartılan 2547 sayılı **Yükseköğretim Kanunu** (Md-5 ve 67) ile yükseköğretimde seçmeli ders olarak belirlenmiştir. Böylece, Beden Eğitimi 1983-1984 öğretim yılı başından itibaren bütün üniversitelerde uygulamaya konmuştur.

Yükseköğretim Kurulu (1983), üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin uygulanması ile ilgili olarak yapılan komisyon çalışmaları sonunda şu önemli kararlara ulaşmıştır:

1. Beden Eğitimi dersi lisans eğitimi süresince programlanacak ve icra edilecektir.
2. Yükseköğretim kurumlarının Beden Eğitimi alanında:
  - a. Öğretim elemanlarının,
  - b. Derslik ve uygulama alanları ile diğer tesislerinin,
  - c. Araç-gereçlerinin
 bir envanterinin belirlenmesi gereklidir.

Bu envanter çalışmaları, Eğitim Fakülteleri, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğretim elemanlarınca yürütülmelidir. Ayrıca öğrencilerden ne kadarının Beden Eğitimi ve Sporu seçmek istedikleri saptanmalıdır.

3. Beden Eğitimi dersinin haftalık ders saatinin şimdilik bir (1) saat olarak programlanması düşünülmelidir.
4. Beden Eğitimi ve Spor öğretimi içerik açısından; Beden Eğitimi ve Spurun insan bünyesi üzerindeki olumlu etkilerini, sporun bünyesel



ve ruhsal yapıya katkılarını, ömür boyu sağlıklı yaşam için sporun önemini, üniversite gençliğinin spora karşı ilgisini çekmeyi, sporu günlük yaşamın bir parçası haline getirmenin pratik yollarını belletmeyi kapsamalıdır.

5. Beden Eğitimi ve spor etkinliklerinin her çevrede ve ortamda günlük yaşamın belirli, süregen bir bölümünü oluşturmasının bilincinde öğrenciler yetiştirmek amaçlanmalıdır.
6. Beden Eğitimi ve spor derslerinin kuram-uygulama dengesi belirlenmelidir.
7. Gruplardaki öğrenci sayıları ile derslerin nerelerde yapılacağı saptanmalıdır.

Bu önerileri içeren komisyon raporunda, ayrıca komisyona program hazırlama ilkelerini belirleme görevi de verilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yetkilileri ile üniversite (Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi) temsilcilerinin katılımıyla oluşan "Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Uygulama İlkeleri Alt Komisyonu" 16.6.1983 tarihinde çalışmalara başlayarak üniversitelerde bir durum saptaması yapmıştır. Çalışmalar sonunda hazırlanan raporda şu görüşler ileri sürülmüştür: 1983-1984 eğitim-öğretim yılından itibaren alt yapı hazırlıkları tamamlanmadan Beden Eğitimi ve Spor dersleri uygulamasına tüm sınıflarda başlanmasının eğitim programlarında aksaklıklar yaratacağı, aynı zamanda dersin anlamını yitirmesi ve öğretim elemanlarının prestij sorunu ile karşı karşıya kalacakları bir gerçektir. Ayrıca, üniversitelerce araştırma sonuçları alınıncaya kadar Beden Eğitimi derslerinin birbirlerini tamamlayıcı programlar biçiminde başlatılması uygun koşullarda haftada dört saat ve yalnız birinci sınıflarda yapılması, kuramsal bilgilerden çok uygulama boyutuna ağırlık verilmesi uygun olacaktır.

Gerçekleştirilen komisyon çalışmalarından sonra, Yükseköğretim Kurulunca Beden Eğitimi dersinin tüm üniversitelerde benzeri biçimde uygulanabilmesi için ortak ilkeleri de kapsayan bir çerçeve program hazırlanmıştır. Bu program, Yükseköğretim Kurulunun 9.9.1983 gün ve 83.53.583 sayılı kararı olarak bütün üniversitelere uygulamaya konmak üzere yollanmıştır.

Yükseköğretim Kurulunca belirlenmiş olan Beden Eğitimi dersi ile ilgili ve güzel sanatlarla ilgili öteki seçimlik dersler için de geçerli olan ortak temel ilkeler şöyledir:

1. Her üniversitede Beden Eğitimi veya güzel sanat dallarından biri veya imkanlara göre birkaçında öğretim yapılması sağlanır.
2. Her öğrenci Beden Eğitimi veya güzel sanat dallarından birini zorunlu ders olarak seçer. Seçilen dersin, ancak, geçerli bir nedene dayanılarak ve bir öğretim yılı başında değerlendirilmesine, Yönetim Kurulunca izin verilebilir.
3. Beden Eğitimi ve güzel sanat öğretimi iki yıllık yüksek okullarda dört, diğerlerinde sekiz yıl devam eder.
4. Yükseköğretim kurumlarının ilgilileri Beden Eğitimi ve güzel sanat derslerinin mümkün olduğunca uygulamalı olarak gerçekleştirilmesini ve teorik bilgilerin uygulamalar sırasında verilmesini sağlarlar.
5. Yükseköğretim kurumlarının tümünde Beden Eğitimi ve güzel sanat dersleri haftada bir, yılda 28 saat olarak programlanır ve uygulanır.
6. Beden Eğitimi ve güzel sanat derslerinde temel amacın öğrencileri tümüyle, bu alanlarda belirli bir düzeye yükseltmek değil, her öğrencinin bireysel ilgi ve yeteneğini geliştirmek olduğu başarı değerlendirilmesinde göz önünde tutulmalıdır.

Yalnız Beden Eğitimi dersiyle ilgili olarak belirlenmiş olan temel ilkeler ise şöyledir:

1. Beden Eğitimi derslerinde temel amaç, öğrencilerin sağlıklı bir beden yapısına sahip olmalarını sağlamaktır.
2. Beden Eğitimi dersleri; öğrencilere Beden Eğitiminin insan bünyesindeki olumlu etkilerini, bedensel ve ruhsal yapıya

katkılarını, sağlıklı yaşam açısından önemini kavratacak biçimde ele alınarak işlenir.

3. Beden Eğitimi derslerinde, öğrencilerin Beden Eğitimi günlük yaşantılarının bir parçası haline getirme alışkanlığını kazanmalarına çalışılır.
4. Derslerde; imkanlar ölçüsünde ilgi uyandırıcı slayt, film, video vb. araç-gereçlerden yararlanır.
5. Beden Eğitimi çalışmaları açık hava ve kapalı salonlarda; öğrencilerin bedensel bakımdan bir bütünlük içinde, dengeli ve ahenkli gelişmelerini sağlayıcı nitelikte hareket ve faaliyetleri içerir. Bu çalışmalar; sistemli hareketler (aletli ve aletsiz cimnastik), oyuna ve spora hazırlayıcı faaliyetler (koşma, atlama, tırmanma ... gibi), ritmik hareketler ... halinde olmalıdır.  
Beden Eğitimi çalışmalarında öğrencilerin yetenekleri ile çevre, araç-gereç ve yer şartları göz önünde tutulur.
6. Beden Eğitimi uygulamaları sırasında öğrenciye kazandırılacak teorik bilgilerden bazıları örnek olarak aşağıda gösterilmiştir:
  - a. Beden Eğitimi Derslerinin Amacı
  - b. Beden Eğitimi ve Spora Giriş
  - c. Spor Sosyolojisi ve Boş Zaman Eğitimi
  - d. Elit Spor ve Herkes İçin Spor
  - e. Organizmanın Spora Hazırlanması
  - f. Beden Eğitimi ve Sporun İnsan Organizması Üzerindeki Etkileri
  - g. Sporcu Sağlığı, Sağlık ve Antrenman
  - h. Spor Yönetimi
  - ı. Spor Felsefesi
  - i. Sağlık ve Yaşam Boyu Spor

Yükseköğretim Kurulunca üniversitelere yollanan Beden Eğitimi programının yıllara göre düzenlenmiş içeriği de şöyledir:

#### I. DERS YILI

- I. Yarı Yıl: 16 hafta (veya 2x8 ders saati)
  1. Bedeneğitimi ve spor derslerinin amacı:  
(Üniversite içinde nasıl uygulanacaktır, biçimi nasıl olacaktır v.b. konularda genel açıklamalar)
  2. Bedeneğitimi ve spor nedir?
    - a. Tanımları
    - b. Kısa tarihçesi

- c. Toplumlardaki yeri ve önemi
  - d. Spor türleri
  - 3. Spor sosyolojisi ve boş zaman eğitimi
  - 4. Elit spor ve herkes için spor
  - 5. Özel spordal teorisi  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/veya pratiği.
- II. Yarı Yıl: 16 Hafta (veya 2x8 ders saati)
- 1. Organizmanın spora hazırlanması.
    - a. Isınma  
(Kıyafet, ısınmanın önemi, uygulanış biçimleri, antrenman sonrası)
    - b. Sporcu sağlığı
      - Beslenme
      - İlk yardım ve rehabilitasyon
    - c. Değişik ortamlarda (Deniz seviyesinde, yüksek irtifada, soğuk ve sıcak iklim ve havalarda) spor ve zararlı alışkanlıklar (sigara uyuşturucu madde, alkol, doping ve benzeri alışkanlıklar)
  - 2. Sporun insan organizması üzerindeki etkileri
    - a. İnsan motorunun yapısı ve hareketin oluşumu
    - b. Sporun hareket sistemine etkileri
    - c. Sporun solunum, dolaşım ve diğer organ sistemlerine etkileri
  - 3. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları veserbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/veya pratiği.

## II. DERS YILI

- I. Yarı Yıl: 16 hafta (veya 2x8 ders saati)
  - 1. Sporcu sağlığı
    - a. Beslenme
    - b. İlk yardım ve Rehabilitasyon
    - c. Değişik ortamlarda spor ve zararlı alışkanlıklar
  - 2. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları veserbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/veya pratiği.

## II. Yarı Yıl: 16 hafta (veya 2x8 ders saati)

1. Sağlık ve antrenman
  - a. Antrenman prensipleri
  - b. Motorsal özellikler
    - i. Kuvvet
    - ii. Dayanıklılık
    - iii. Sürat
    - iv. Esneklik
  - c. Motorsal özellikler ve fiziksel kapasitenin ölçülmesi
2. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları veserbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/veya pratiği.

## III. DERS YILI

### I. Yarı Yıl : 16 hafta (veya 2x8 ders saati)

1. Spor Yönetimi
  - a. Spor yönetimi,
  - b. Spor hukuku,
  - c. Spor tesisleri işletmeciliği,
  - d. Spor yarışmaları organizasyonu.
2. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları veserbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/veya pratiği.

### II. Yarı Yıl : 16 hafta (veya 2x8 ders saati)

1. Spor felsefesi
  - a. Olimpizm
  - b. Amatörizm
  - c. Profesyonelizm
  - d. Spor sistemleri
2. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları veserbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/ veya pratiği.

#### IV. DERS YILI

##### I. Yarı Yıl : 16 hafta (veya 2x8 ders saati)

1. Sağlık ve yaşam boyu spor
2. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları veserbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/ veya pratiği.

##### II. Yarı Yıl : 16 hafta (veya 2x8 ders saati)

1. Özel branş teorisi (Özel Branş Teorisi: Seçilecek olimpik spor dalları ve serbest zaman etkinliklerinden herhangi birini veya birkaçını kapsamaktadır.)  
9-10-11-12-13-14-15-16 haftalar özel branş teorisi ve/ veya pratiği.

Çerçeve programda, Beden Eğitimi dersinin amacı, öğrencilerin sağlıklı bir beden yapısına sahip olmalarını sağlayabilme, sağlıklı yaşam anlayışı kazanabilme, Beden Eğitimi ve spor kültürü kazanabilme, serbest zamanını değerlendirme alışkanlığı kazanabilme olarak belirtilmiştir.

Çerçeve programı 1983-1984 öğretim yılında dört yıllık lisans eğitimi boyunca haftalık ders yoğunluğu iki saat olarak programlanmıştır. Programın birinci yılında Beden Eğitimi ve spor bilgisi, spor sosyolojisi ve herkes için spor, sağlık bilgisi ile ilgili konuları içeren öğretim etkinliklerine yer verilmiştir. İkinci yıl Beden Eğitimi ders programında sağlık bilgisi (beslenme, ilk yardım, spor sakatlanmaları), antrenman bilgisi konularını içeren kuramsal bilgi ağırlıklı öğretim etkinlikleri yer almıştır. Üçüncü yılda ise Beden Eğitimi ve spor ile ilişkili kuramsal bilgiler programda yer almıştır. Spor yönetimi, spor felsefesi ve özel spor dalı (voleybol, basketbol, hentbol, basketbol, atletizm, cimnastik) uygulama ve teorisini kapsamaktadır. Dördüncü yıl Beden Eğitimi dersleri serbest zaman

etkinlikleri ile yoğunlaştırılmış konulara yer verilmiştir.

Ayrıca Beden Eğitimi ders programının uygulanmasına ilişkin olarak belirlenen devam zorunluluğu ve her yarıyıl için bir ara sınav ile dönem sonu sınavının yapılması öngörülmüştür. Ancak Yüksek Öğretim Kurulunun almış olduğu 12.1.1984 tarihli 2547 sayılı kanunu 5. maddesi uyarınca derslerin “başarılı ve başarısız” biçimde uygulanmasına karar verilmiştir. Ayrıca, 29.5.1991 tarih 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu bazı maddelerinin değiştirilmesi ve dört geçici madde eklenmesi ile Beden Eğitimi dersi tüm üniversitelerde iki yarıyıla indirilmiştir. Alınan bu karar ile üniversiteler arası bir bütünlük sağlanabilmesi açısından Beden Eğitimi ders programlarında tekrar bir çerçeve program hazırlanmamıştır.

### **ÜNİVERSİTELERDEKİ UYGULAMALAR**

Yükseköğretim Kurulunca hazırlanmış olan Beden Eğitimi programı 1983-84 öğretim yılından başlayarak üniversitelerin tüm fakülte ve yüksekokullarında uygulamaya konmuştur. Üniversitelerde Beden Eğitimi dersi ile ilgili uygulamalar varolan öğrenci sayısı, fiziki olanaklar, bu alandaki öğretim eleman sayısı durumuna göre farklılıklar göstermektedir.

Üniversitelerdeki farklılıkların görülebilmesi için altı üniversite (Akdeniz Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi) uygulanan Beden Eğitimi programı amaçları, temel ilkeleri, içeriği, öğretim süreçleri ve değerlendirme boyutlarıyla incelenmiş ve uygulama biçimleri aşağıda açıklanmıştır.

## **Akdeniz Üniversitesi**

Beden Eğitimi, yeni kurulan üniversitelerden olan Akdeniz Üniversitesi'nde tek merkezden yürütülmektedir. Bu üniversitede yürütülen Beden Eğitimi dersinin temel amacı, öğrencilerin sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak fiziksel etkinliklere katılmalarını sağlamak ve onlara serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazandırmaktır.

Akdeniz Üniversitesi'nde serbest zaman etkinliklerine yönelik (step, dans, yürüyüş, dağcılık vb.) bir Beden Eğitimi öğretim programı gerçekleştirilmektedir. Üniversitenin tüm fakülte ve yüksekokullarında seçmeli ders olarak gerçekleştirilen Beden Eğitimi dersi, yalnız birinci sınıflarda iki yarıyıl ve haftada iki saat olarak, doğrudan Rektörlüğe bağlı altı Beden Eğitimi öğretim elemanı tarafından yürütülmektedir.

Akdeniz Üniversitesi'nde belirlenen amaçlar doğrultusunda öğrencilerin serbest zamanlarında yararlanabilecekleri çok amaçlı açık spor alanları yer almaktadır. Bunlardan başka cimmastik salonu, güç geliştirme salonu, futbol ve atletizm sahaları bulunmaktadır. Kapalı spor alanlarının yapımının sürmesinden dolayı, üniversite genelinde spor tesisi sıkıntısı bulunmaktadır. Beden Eğitimi dersinde öğrencilerin derse devam etmelerine göre "başarılı" "başarısız" biçiminde bir değerlendirme yapılmaktadır.

Akdeniz Üniversitesi'nde, özellikle kış aylarında kapalı spor tesislerinin bulunmaması sonucu uygulamalarda belirsizlik yaşandığı ve öğretim elemanı sayısının az olmasından dolayı da etkinliklerin istenilen düzeyde uygulanamadığı söylenebilir.



## Anadolu Üniversitesi

Anadolu Üniversitesi'nde Beden Eğitimi programı tek merkezden yürütülmektedir. Uygulanan programın temel amacı, öğrencilere Beden Eğitimi ve spor kültürüyle ilgili bilgilerin yanısıra sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak spor sakatlanmaları ve ilk yardım bilgilerini vermektir. Başka bir deyişle, Anadolu Üniversitesi'nde Beden Eğitimi dersi, kuramsal bilgileri kapsayan (Beden Eğitimi ve spor bilgisi, temel ilk yardım bilgisi, sportif oyunlarına ilişkin temel bilgiler v.b.) bir öğretim programı ile gerçekleştirilmektedir.

Üniversitenin tüm fakülte ve yüksekokullarının programlarında seçmeli ders olarak yer alan Beden Eğitimi dersi, dördüncü sınıflarda iki yarıyıl ve haftada iki saat süreli olarak uygulanmaktadır. Beden Eğitimi dersleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu kadrosunda yer alan 14 öğretim elemanı ve Rektörlük kadrosunda bulunan iki öğretim elemanı tarafından yürütülmektedir.

Beden Eğitimi dersine devam zorunluluğu olup bir ara sınavı ile dönem sonu sınavından alınan notlarla değerlendirme yapılmaktadır.

Üniversitede spor salonu, cimnastik ve güç geliştirme salonu, tenis kortları, yüzme havuzu, futbol ve atletizm sahası gibi tesisler bulunmaktadır. Ancak, spor tesislerinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri tarafından kullanılmasından dolayı, Beden Eğitimi derslerinin gerek öğrenciler gerekse öğretim elemanları açısından etkinlikler biçimine dönüşmesini ve istenilen düzeye ulaşmasını engellemektedir.

## **Boğaziçi Üniversitesi**

Sosyo-ekonomik yapısı bakımından gelişmişlik gösteren üniversitelerden olan Boğaziçi Üniversitesi'nde yoğun ve tek merkezden yürütülen Beden Eğitimi programı uygulaması bulunmaktadır. Bu üniversitede Beden Eğitimi dersinin temel amacı, öğrencilerin sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak fiziksel etkinliklere katılmalarını ve serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazanmalarını sağlamaktır.

Beden Eğitimi dersi kapsamında öğrenciler, ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda serbest zaman etkinliklerinde (step, dans, yüzme, tenis, güç geliştirme ve sağlık bilgisi gibi) bulunmaktadır.

Üniversitenin tüm fakülte ve yüksekokullarının programlarında birinci ve ikinci sınıflarda zorunlu ve üçüncü sınıflarında seçmeli olarak yer alan Beden Eğitimi dersi, haftada iki saat olarak uygulanmakta ve öğrenciler etkinliklerini kendileri belirlemektedirler.

Boğaziçi Üniversitesi'nde Beden Eğitimi dersleri Rektörlük kadrosuna bağlı altı Beden Eğitimi öğretim elemanı tarafından gerçekleştirilmektedir. Beden Eğitimi dersi etkinlikleri için spor salonu, cimmastik merkezleri, futbol sahası, atletizm sahası, yüzme havuzu, step salonu, tenis kortları, kayıkane, badminton salonu, sağlık merkezi (fitness center), halı futbol sahası gibi tesislerden yararlanılmaktadır. Beden Eğitimi dersine devam zorunlu olup bir ara sınav ve dönem sonu sınavından alınan notlarla değerlendirme yapılmaktadır.

Boğaziçi Üniversitesi'nde uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinin öğrenci beklentilerine yanıt verdiği ve istenilen amaca ulaştığı söylenebilir.

### **Hacettepe Üniversitesi**

Sosyo-ekonomik yapısı bakımından gelişmiş olan üniversitelerden olan Hacettepe Üniversitesi'nde Beden Eğitimi dersi kredili sistem içerisinde yer almaktadır. Üniversitede uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinin temel amacı, öğrencilere sportif oyunlar aracılığı ile işbirliği ve grup dinamiğini kazandırmaktır.

Hacettepe Üniversitesi'nde sportif oyunlara yönelik (voleybol, basketbol, hentbol, futbol) bir öğretim programı uygulanmaktadır. Beden Eğitimi, üniversitenin tüm fakülte ve yüksekokullarında birinci sınıflarda öğrencilerin isteğine bağlı olarak aldıkları ve bir kredilik bir derstir. Beden Eğitimi dersleri, Rektörlük kadrosunda yer alan Beden Eğitimi öğretim elemanları tarafından yürütülmektedir.

Hacettepe Üniversitesi'nde Beden Eğitimi derslerinde üniversitenin spor salonu, futbol sahası, yüzme havuzu, cimnastik salonu, sağlık merkezi (fitness center), tenis kortları gibi tesislerinden yararlanılmaktadır.

Beden Eğitimi dersinde devam zorunluluğunu yerine getiren öğrencilere "başarılı" ve "başarısız" biçiminde değerlendirme yapılmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi'nde gerçekleştirilen Beden Eğitimi dersinde, dersin kredili sistem içerisinde yer almasından dolayı, öğrenci sayısında büyük bir yoğunluk yaşandığı gözlenmektedir.

Öğrencilerin sayısal fazlalığı karşısında Beden Eğitimi öğretim elemanlarının yetersiz sayıda olduğu söylenebilir.

### **Kocaeli Üniversitesi**

Yeni kurulan üniversitelerden olan Kocaeli Üniversitesi'nde Beden Eğitimi dersleri tek merkezden yürütülmektedir. Yürütülen Beden Eğitimi dersinin temel amacı, öğrencileri takım ve bireysel sporlara yönlendirmek ve onlara spor yapma alışkanlığı kazandırmaktır.

Kocaeli Üniversitesi'nde Beden Eğitimi derslerinde öğrencilerin gerek öğrenim ve gerekse mesleki yaşamlarında yapabilecekleri türden takım ve bireysel spor etkinliklerine yer verilmektedir. Üniversitenin tüm fakülte ve yüksekokullarında seçmeli ders olarak gerçekleştirilen Beden Eğitimi dersi, öğrencilerin istekleri doğrultusunda birinci sınıflarda iki yarıyıl ve haftada iki saat olarak yapılmaktadır. Beden Eğitimi dersini seçen öğrenci aynı zamanda kendi tarafından saptanan tenis, voleybol, basketbol, masa tenisi, futbol gibi etkinliklerden birini seçer.

Beden Eğitimi dersleri üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde görev yapan altı öğretim elemanı tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kocaeli Üniversitesi'nde Beden Eğitimi derslerinde yararlanılan spor salonu, futbol sahaları, tenis kortları ve çok amaçlı açık spor alanları bulunmaktadır.

Beden Eğitimi dersini alan öğrencilerin başarıları "başarılı" ve "başarısız" biçiminde tanımlanarak değerlendirilmektedir.

Kocaeli Üniversitesi'nde Beden Eğitimi ve Spor Bölümünün var olması ve üniversitenin yeni kurulmuş olmasından dolayı Beden Eğitimi derslerinin istenilen amaca ulaşamadığı gözlenmektedir.

### **Uludağ Üniversitesi**

Uludağ Üniversitesi'nde tek merkezden yürütülen bir Beden Eğitimi programı uygulanmaktadır. Üniversitede uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinin temel amacı, öğrencilere fiziksel etkinlikler aracılığı ile serbest zamanı değerlendirme alışkanlığı kazandırmaktır.

Uludağ Üniversitesi'nde takım ve bireysel sporlara (atletizm, badminton, masa tenisi, tenis, futbol, voleybol, basketbol) yönelik bir öğretim programı uygulanmaktadır. Beden Eğitimi, üniversitenin tüm fakülte ve yüksekokullarında birinci sınıflarda, iki yarıyıl olarak gerçekleştirilmekte ve dersin haftalık ders yoğunluğu ise iki saattir. Beden Eğitimi derslerini Rektörlük kadrosunda yer alan yedi öğretim elemanı tarafından yürütülmektedir.

Uludağ Üniversitesi'nde Beden Eğitimi ders uygulamaları için futbol sahaları, spor salonları, çok amaçlı spor salonu, tenis kartları, çok amaçlı açık alan, cimmastik salonu, atletizm salonu gibi tesisler bulunmaktadır. Öğrenciler Beden Eğitimi dersine devam zorunluluğunu getirmeleri durumunda "başarılı" olarak değerlendirilmektedir. Dersler etkinlik biçiminde uygulanmaktadır.

Uludağ Üniversitesi'nde Beden Eğitimi derslerinin amaca uygun olarak gerçekleştiği söylenebilir.

## İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Yükseköğretim kurumlarında Beden Eğitimi dersi ile ilgili olarak ülkemizde yapılan araştırmaların başlıcaları incelenmeye çalışılmıştır.

Gökmen ve Schnitger (1985)'in "Zorunlu Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Uygulanabilirliği" adlı araştırmasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) Beden Eğitimi derslerinin uygulanabilirliğinin saptanması, ayrıca kuram ve uygulama alanlarına uygun bir model geliştirmeye temel olabilecek verilerin toplanması amaçlanmıştır. Araştırma, 721 öğrenci ile ODTÜ Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ile Spor Bölümü öğretim elemanlarının tümü üzerinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yapılan araştırmada öğrencilere uygulanan anketten elde edilen bulgulara göre, üniversitede Beden Eğitimi dersini seçmeli olarak uygulanması uygun görülmüştür. Öğrenciler, ders kapsamında, katılmak istedikleri etkinlik türü ile ilgili olarak önceliği takım sporlarına (basketbol, voleybol, futbol), ikinciliği ise bireysel sporlara (atletizm, tenis) vermişlerdir. Öğrenciler, Beden Eğitimi dersini seçme amaçlarını da sağlık ve fiziksel uygunluk kazanabilme olarak belirtmişlerdir. Ayrıca dersin hem kuramsal hem de uygulama boyutlarını kapsayacak biçimde haftada 2 saat verilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Öğretim elemanları ise, bu beklentiler doğrultusunda Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Beden Eğitimi dersinin tesis ve öğretim elemanlarının sayısal yetersizliği nedeniyle programın uygulanabilirliğini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Sunay (1995)'in "Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Ankara Üniversitesi'nde Uygulanabilirliği" adlı araştırmasında Beden Eğitimi dersinin Ankara Üniversitesi'nde uygulanabilirliği saptanarak, kuram ve uygulama alanlarına uygun bir model geliştirmeye temel olabilecek verilerin toplanması amaçlanmıştır. Araştırma, Beden Eğitimi dersini seçen 219 birinci sınıf öğrencisiyle, Ankara'daki çeşitli üniversitelerde görevli olan, ancak bu üniversitede Beden Eğitimi derslerini yürüten öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtmıştır. Araştırmanın verileri anket ve görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Tarama modelinde yapılan araştırmada öğrencilere uygulanan ankette elde edilen bulgulara göre, öğrenciler, Beden Eğitimi dersinin seçmeli olarak uygulanmasını istediklerini belirtmişlerdir. Beden Eğitimi dersini seçme amaçlarını da, sağlıklı yaşam anlayışını kazanabilme olarak belirtmişlerdir. Ayrıca, Beden Eğitimi dersinin hem kuramsal hem de uygulama boyutlarını kapsayacak biçimde 8 yarıyıl ve haftada 2 saat olarak verilmesini uygun görmüşlerdir. Elde edilen sonuçlara dayalı olarak, öğretim elemanları, Beden Eğitimi dersinin Ankara Üniversitesi'nde uygulanabilirliği konusunda, tesis ve öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

Doğan ve diğerleri (1995) nin "Sporun Yüksek Öğrenim Gençliği Üzerindeki Etkileri (İzmir Ege Üniversitesi Örneği)" adlı araştırmasında sporun yüksek öğrenim gençliği üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, Ege Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren 304 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yapılan araştırmada öğrencilere uygulanan ankette elde edilen bulgulara göre, üniversitede öğrenim gören öğrenciler spora ilgi duyduklarını ve sportif etkinliklerin dersteki başarılarını olumlu yönde etkilediğine ilişkin görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler, sporu günlük yaşamın bir parçası olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

## SORUN

Bugün tüm ülkelerde, özellikle kalkınma çabası içinde bulunan toplumlarda “gençlik” ve “spor” sorunları, gün geçtikçe artan gereksinmeler karşısında büyümekte ve çözümlenmesi güç sorunlar durumuna gelmektedir. Gerek öteki ülkelerde ve gerekse Türkiye’de gençlik ve sporla ilgili çalışmaları planlamak ve bu konuda ulusal politikaları saptayıp yürütmek, her iktidarın en önemli görevleri çalışmaları arasındadır.

Genç bir yapıya sahip olan Türkiye nüfusunun en duyarlı, etkin, yeniliklere açık ve girişken bir yaş kesimini, yükseköğrenim gençliği oluşturmaktadır. Türk toplumunda, çok önemli yeri ve değeri olan yükseköğretim kurumlarındaki öğrenciler, bugünün mutluluk kaynağı, geleceğin güvencesi ve tükenmeyen potansiyelidir (Mutlutürk, 1992, s. 28).

Bu bağlamda Türkiye’de yükseköğrenim kurumlarındaki öğrencilerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak, onları farklı sorunlar içerisinde boğulmadan olumlu yönde etkileyebilecek yöntemleri bulup çıkarma arayışı içerisinde olunması gerekmektedir. Sağlıklı, yapıcı, yaratıcı, Türk Milli Eğitimin genel amaçları doğrultusunda yetişmiş bir gençliğe sahip olmanın ön koşullarından biri, öğrencilerin ilgi ve gereksinmelerinin saptanması ile sorunlara çözüm yollarının bulunmasıdır. Bu, ancak, üniversite gençliğinin ilgi ve gereksinmelerine yanıt verebilecek, gelecekte sağlıklı bireyler yetişmesi için yaşamın en etkin ve hareketli dönemine yönelik işlevsel bir eğitim politikası ile gerçekleştirilebilir (Tanilli, 1989, s. 117). 1983-1984 yıllarında Beden Eğitimi dersinin seçmeli ders olarak tüm üniversitelerin eğitim programlarında yer alması, bunun önemli bir



göstergesidir. Gençlerin her yönden sağlıklı olarak yetiştirilmelerinde Beden Eğitimi ve sporun büyük önemi vardır.

Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi, yükseköğretim kurumlarında Beden Eğitimi ve spor eğitiminin amacına uygun yapılmasında üç temel öge rol oynamaktadır: Öğrenci, eğitici ve tesis (Mutlutürk, 1992, s. 442). Bu üç temel olguyu yönlendiren ve bunlara işlevsellik kazandıran devletin spor politikası ile üniversitelerin spora bakış açıları çok önemlidir. Çünkü her iki olgu da, Beden Eğitimi dersinin amaçlarına uygun biçimde yapılabilmesini sağlayan en önemli etkenlerdir.

Üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin amaçlarına uygun olarak yapılmasına yönelik birtakım araştırmalar yapılmakta ve var olan sorunlar saptanarak çözüm önerileri getirilmeye çalışılmaktadır. Gökmen ve Schnitger'in (1983, s. 39) Beden Eğitimi dersinin Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde uygulanabilirliği ile ilgili olarak yaptıkları araştırmada Beden Eğitimi öğretim elemanlarının sayısal yetersizliği ile spor tesislerinin yetersizliği saptanmıştır. Sunay (1994, s. 37)'da Beden Eğitimi derslerinin Ankara Üniversitesi'ndeki uygulanabilirliğine yönelik yapmış olduğu araştırmada Gökmen ile aynı paralellikte sorunlar saptanmıştır. Tok'un 1992 yılında "Yükseköğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretim Programları ile Öğrencilerin Beklentileri" adlı araştırmasında, farklı olarak, öğrencilerin Beden Eğitimi dersine tüm lisans eğitimi boyunca gereksinme duydukları saptanmıştır. Ünver ve ötekiler (1986, s. 243)'de "12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları" adlı yapıtında gençliğin serbest zamanlarını spor yaparak değerlendirmeleri üzerinde önemle durmuştur. Ancak, yapılan araştırmalarda elde edilen bulgulara göre, üniversitelerde Beden

Eğitimi programının amaçlarına istenen düzeyde ulaşılamamış ve dersin etkililiği gün geçtikçe azaltılmıştır (Sabuncu, 1982, s. 487).

Belirtilen tüm olumsuz sonuçlar, niversitelerde Beden Eğitimi programının gözden geçirilmesi ve bilimsel temellere dayalı bir program modelinin geliştirilmesi gereksinmesini ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırma da bu gereksinmeden doğmuştur.

### **ARAşTIRMANIN AMACI**

Bu araştırmanın temel amacı, Beden Eğitimi ğretim elemanları ile öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak, Türkiye'de üniversitelerde uygulanabilecek Beden Eğitimi dersine ilişkin bir program modeli geliştirmektir.

Bu amaca ulaşmak için araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin amaçları neler olmalıdır?
2. Üniversitelerde Beden Eğitimi programı hangi temel ilkelere dayalı olarak yürütülmelidir?
3. Üniversitelerde Beden Eğitimi programında hangi içeriğin öğretimine yer verilmelidir?
4. Üniversitelerde Beden Eğitimi programında ğretim süreçleri hangi nitelikte olmalıdır?
5. Üniversitelerde Beden Eğitimi dersinde öğrencilerin başarıları nasıl değerlendirilmelidir?

## ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yükseköğretim gençliği, gençlik kesimleri içinde en çok yatırım yapılan kesim olarak tanımlanabilir. Yükseköğretim öğrencisi yaşamının bu döneminde kendi kişiliğini ve kimliğini bulmaya çalışırken, yaşamının anlamını algılayıp yorumlamada çok çeşitli yaklaşımların sunulduğu akademik bir çevrede yaşamaktadır. Bu dönemin sorunsuz geçirilebilmesi onun bedensel, zihinsel ve ruhsal sağlığı açısından çok önemlidir. Bunun sağlanmasında üniversitelerin, başta yüksek teknoloji alanları olmak üzere, öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif etkinlikleri için olanaklar yaratmak en temel görevleridir. Bu nedenle öğrencilerin devimsel, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine büyük katkı sağlayan ve program geliştirme ilkeleri doğrultusunda geliştirilmiş bir program modeli, üniversitelerde etkili biçimde uygulanamayan Beden Eğitimi dersine yönelik olarak yapılacak program çalışmalarına ışık tutacak ve onlara temel oluşturabilecektir.

## SAYILTILAR

Bu araştırmanın dayandığı temel sayılıtlar şunlardır:

1. Üniversitelerde uygulanmakta olan Beden Eğitimi programı, dersi yürüten öğretim elemanlarının görüşleri ile doğrudan ilişkilidir.
2. Araştırmaya katılan Beden Eğitimi öğretim elemanları ve Beden Eğitimi dersini seçen öğrenciler, bilgi toplama aracındaki sorular gerçek görüş ve eğilimlerini yansıtır biçimde, içten ve yansız olarak yanıtlamışlardır.

## SINIRLILIKLAR

Bu araştırmanın sınırlılıkları şöyle belirlenmiştir:

1. Bu araştırma, özelliklerine göre farklılık gösteren altı üniversite ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın örnekleminde yer alan altı üniversitede 1995-1996 öğretim yılında Beden Eğitimi dersini yürüten öğretim elemanları ile Beden Eğitimi dersini seçen öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.

## TANIMLAR

Bu araştırmada kullanılan kimi kavramlar ve bunların anlamları şöyledir:

**Eğitim programı:** Hedefleri gerçekleştirmek üzere planlanan etkinliklerin uygulamadaki görünümü (Fidan, 1988, s. 13).

**Beden Eğitimi dersi:** Üniversitelerde Beden Eğitimi ve spor yüksekokulu dışında kalan tüm fakülte ve yüksekokullarda öğrenimini sürdüren öğrencilere bilişsel, sosyal ve devimsel gereksinmelerini karşılamak için hazırlanmış bireysel ve grup içerisindeki hareket yaşantılarını kapsayan ders.

**Program modeli:** Amaçlar, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme öğeleriyle ilgili önemli değişkenleri kapsayan ve örnek alınabilecek nitelikteki program tasarısı.

**Komutla öğretim yöntemi:** Öğretmenin hareketi açıkladığı, hareketle ilgili komutları gönderdiği, her hareketi gösterdiği, bu öğretim yönteminde komut verildiği anda istenilen hareket yapılır (Karagül, 1993, s. 39).

**Karma öğretim yöntemi:** Birden çok farklı düzeyde hedef davranışı kazandırmak için uygun ve değişik yöntemlerin bir arada kullanılması (Sönmez, 1994, s. 267).

**İşbirliğine dayalı öğretim yöntemi:** Becerilerin öğrenciler tarafından eşle ya da küçük gruplar olarak öğrenilmesini amaçlayan öğrenci merkezli yöntem.

**Oyunlar yoluyla öğretim yöntemi:** Hedef davranışların öğrenciye kazandırılmasında oyun formunun kullanıldığı yöntem.

**Alıştırma Yoluyla Öğretme Yöntemi:** Bir beceriyi öğrencilerin çokça tekrar ederek kazanmalarını sağlayan öğrenci merkezli yöntem.

**Serbest zaman etkinliği:** Bireyi zorunlu iş ve etkinliklerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve birey tarafından gönüllü olarak yapılan etkinlik (Karaküçük, 1997, s. 51).

## İKİNCİ BÖLÜM

### YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesinde yapılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaya çalışılmıştır.

#### ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Anket aracılığı ile, varolan uygulama ve sorunlar da göz önünde bulundurulurken, üniversitelerde Beden Eğitimi dersi programının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşler toplanmıştır. Böylece, alanda çalışan öğretim elemanları ile öğrencilerin görüşlerine dayalı bir program modeli ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

#### EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni, 1995-1996 öğretim yılındaki 51 Türk üniversitesi ile bu üniversitelerdeki Beden Eğitimi öğretim elemanlarını ve Beden Eğitimi dersini seçen, farklı sınıflardaki öğrencileri kapsamaktadır. Evrenin araştırma için gerekli olan bilgilerin toplanması açısından çok büyük olması nedeniyle, örneklem alma yoluna gidilmiştir.

Örnekleme belirlemede “küme örnekleme” yolu benimsenmiştir. Buna dayalı olarak, çalışmanın örnekleme, üniversitelerde seçmeli Beden Eğitimi dersi uygulamalarının bütün özelliklerini yansıtan, özellikle, programların yoğunluğu ve eğitimin düzenlenmesi açılarından çeşitlilik gösteren altı üniversite alınmıştır. Beden Eğitimi öğretim elemanları ve öğrencileri ile örnekleme seçilen üniversiteler şunlardır:

- Akdeniz Üniversitesi (Antalya)
- Anadolu Üniversitesi (Eskişehir)
- Boğaziçi Üniversitesi (İstanbul)
- Hacettepe Üniversitesi (Ankara))
- Kocaeli Üniversitesi (Kocaeli)
- Uludağ Üniversitesi (Bursa)

Örnekleme, bu yükseköğretim kurumlarındaki Beden Eğitimi öğretim elemanlarının hepsinin alınmasına karşılık, araştırmanın gerçekleşmesini kolaylaştırmak için belirlenen her üniversiteden 100 öğrenci olmak üzere toplam 600 öğrenci seçilmiştir. Bu öğrenciler, altı üniversitenin çeşitli fakülte ve yüksekokullarında öğrenim gören, dersin uygulanmasına göre farklılık gösteren değişik sınıf öğrencileridir.

Araştırmanın örnekleriyle ilgili sayısal bilgiler Çizelge 1’de verilmiştir.

ÇİZELGE 1  
ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

KÜMELER	Örnekleme Oluşturan		Araştırmaya Katılan		Değerlendirilme Dışı Kalan		Değerlendirmeye Alınan	
	s	%	s	%	s	%	s	%
Öğretim Elemanları	68	100.0	68	100.0	-	-	68	100.0
Öğrenciler	600	100.0	580	96.6	13	13.4	567	94.5
TOPLAM	668	100.0	648	97.0	13	1.9	635	95.0

Çizelge 1'de görüldüğü gibi örnekleme oluşturan 68 öğretim elemanının tümü ve 600 öğrencinin 580'i bilgi toplama aracı olan "Türk Üniversiteleri İçin Beden Eğitimi Dersi Programı Modeli Araştırma Anketini" yanıtlayarak araştırmaya katılmışlardır. Bu sayılar, örnekleme alınan öğretim elemanlarının tümünün, öğrencilerin de tamamına yakınının (% 96.6) araştırmaya katıldığını göstermektedir. Ancak yapılan inceleme sonucunda ankete katılan öğrencilerden 13'ünün anketi tam ya da doğru yanıtlamadıkları saptanmıştır. Bu nedenle, 13 öğrenciden toplanan bilgiler değerlendirme dışında bırakılmıştır. Sonuç olarak, araştırmaya katılan 68 öğretim elemanı ile 567 öğrencinin anketleri değerlendirilmeye alınmıştır.

Örneklemin iki kaynak kümesinden birincisi olan ve kendilerinden toplanan bilgilerin araştırmanın temelini oluşturduğu 68 öğretim elemanının çeşitli kişisel özellikleriyle ilgili bilgiler Çizelge 2'de ve ayrıntılı olarak da Ek-4'te verilmiştir.



**ÇİZELGE 2**  
**ÖRNEKLEMDEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ**  
(N = 68)

Özellikler	Sayı	Yüzde
<b>Cinsiyet</b>		
Bayan	17	25.0
Bay	51	75.0
<b>Birimleri</b>		
Rektörlük	35	51.5
B.E.S.Y.O.	13	19.1
Fakülte ve Yüksekokul	20	29.4
Başka	0	0.0
<b>Unvanları</b>		
Okutman	36	53.0
Öğretim Görevlisi	29	42.6
Yardımcı Doçent	3	4.4
Doçent	0	0.0
Profesör	0	0.0
Başka	0	0.0
<b>Akademik Dereceleri</b>		
Lisans	35	51.5
Yüksek Lisans	26	38.2
Doktora	7	10.3
Başka	0	0.0
<b>Ana Spor Dalları</b>		
Atletizm	6	8.8
Basketbol	8	11.8
Cimnastik	9	13.2
Hentbol	11	16.2
Futbol	9	13.2
Voleybol	8	11.8
Yüzme	5	7.4
Başka	12	17.6

Çizelge 2'de görüldüğü gibi, örneklemdaki öğretim elemanlarının %25'i bayan, %75' i ise erkeklerden oluşmaktadır. Bağlı buldukları birimler bakımından da öğretim elemanlarının % 51.5'i Rektörlük, %19.1 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, %29.4'ü herhangi bir fakülte ya da yüksekokulda çalışmaktadır. Sahip oldukları akademik ünvanlar incelendiğinde ise, öğretim elemanlarının % 53'ü okutman, % 42.6'sı öğretim görevlisi, % 4.6'sı da yardımcı doçenttir. Akademik dereceleri bakımından da araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 51.5'i lisans düzeyinde, %38.2'sinin yüksek lisans, % 10.3'ünün ise doktora düzeyinde öğrenim görmüşlerdir. Ana spor dalı dağılımı incelendiğinde ise, Beden Eğitimi öğretim elemanlarının % 16.2'nin hentbol, % 13.2'sinin cimnastik % 13.2'si futbol, % 11.8'nin voleybol ve % 11.8'nin basketbol, % 8.8'nin atletizm, % 7.4'nin yüzme dallarında % 17.6'sının farklı spor dallarında öğrenim görmüşlerdir.

Örneklemin ikinci kaynak kümesi olan öğrencilerin kişisel özellikleriyle ilgili bilgiler de Çizelge 3'te verilmiştir.

**ÇİZELGE 3**  
**ÖRNEKLEMDEKİ ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ**  
(N = 567)

Ozellikler	Sayı	Yüzde
<b>Cinsiyet</b>		
Bayan	230	40.6
Bay	337	59.4
<b>Yaş</b>		
15-19	240	42.3
22-24	271	47.8
25-29	48	8.5
30 ve Yukarı	8	1.4
<b>Oğrenim Gördüğü Birim</b>		
Fakülte	394	69.5
Yüksekokul	173	30.5

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, örneklemdaki öğrencilerin % 59.4'ü erkek, % 40.6'sı kızdır. Yaş dağılımı açısından, öğrencilerin % 42.3'ü 15-19, % 47.8'i 22-24, % 8.5'i 25-29 yaşları arasında, % 1.4'ü de 30 yaşın üstünde bulunmaktadır. Örneklemdaki öğrencilerin 69.5'i üniversitelerin çeşitli fakültelerinde, % 30.5'i de yüksekokullarda öğrenim görmektedir.

### **VERİLERİN TOPLANMASI**

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla, öncelikle, yapılan araştırmaya temel oluşturmak üzere eğitimde program geliştirme ve değerlendirme, spor bilimleri ve öğretim ilke ve yöntemleri ilgili konularda yayınlanmış çeşitli kitap, makale ve araştırmalar incelenerek alanyazın taraması yapılmıştır. Ayrıca, alanlarında etkin olan kimi eğitim bilimci, istatistikçi ve Beden Eğitimi ve spor bilim uzmanı ile çeşitli düşünce alışverişinde bulunarak araştırmanın kuramsal yönü oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın amacına dönük sorulara yanıt bulmak için gerekli olan verileri elde etmek üzere, birisi öğretim elemanlarına, ötekisi öğrencilere yönelik iki anket hazırlanmıştır.

#### **Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket**

Beden Eğitimi öğretim elemanlarına yönelik olarak hazırlanmış olan anket iki bölümden ve 21 sorudan oluşmuştur. Anketin birinci bölümünde araştırmaya katılan öğretim elemanlarıyla ilgili kişisel bilgileri belirlemeye dönük altı soru yer almıştır. İkinci bölümde ise, geliştirilmesi amaçlanan Beden Eğitimi Program Modeli ile ilgili 15 soru sorulmuştur. Bu sorular, bir eğitim programının öğeleri göz

önünde tutularak düzenlenmiştir. Başka bir deyişle, anketin ikinci bölümündeki sorular, üniversitelerde uygulanabilecek Beden Eğitimi programının amaçları, uygulama ilkeleri, içeriği, öğretim süreçleri ve değerlendirme etkinlikleri ile ilgilidir.

Araştırma anketinin geliştirilmesinde, öncelikle programın öğeleri ile ilgili 45 soru yazılmış, daha sonra bu sorular tez danışmanının eleştirisine sunulmuştur. Gerekli görülmeyen kimi sorular ile binişiklik gösteren kimi sorular atılmış, kalan sorular anlatım ve biçim yönünden düzeltilmiştir. Kişisel bilgileri toplamaya yönelik olarak hazırlanmış olan sorular yine danışmanın eleştirisine sunulmuş, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anketin taslağı oluşturulmuştur. 21 soruyu kapsayan anket taslağı, program geliştirme uzmanları ile Beden Eğitimi öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuş ve yapılan eleştiriler sonunda ankete son biçimi verilerek anketin geçerliğı saptanmıştır. Anketin güvenilirliğini saptamak amacıyla Dumlupınar Üniversitesi'nde görev yapmakta olan öğretim elemanlarına anket iki kez uygulanmış ve iki uygulama arasındaki ilişki hesaplanmıştır. Bu ilişkinin  $r = 0.89$  bulunmuş olması, anketin güvenilir olduğunu göstermiştir.

### **Öğrencilere Yönelik Anket**

Öğrencilere yönelik anketin geliştirilme amacı, üniversitelerde öğrencilerin Beden Eğitimi dersi ile ilgili beklentilerini belirlemektir. Ankette dört kişisel sorunun yanısıra programla ilgili altı soruya yer verilmiştir. Gerçekte öğretim elemanlarına yönelik anketteki sorulardan alınmış olan bu sorular, tez danışmanının görüşleri alındıktan sonra anket taslağına sokulmuştur. Ardından, oluşturulan anket taslağı yine program geliştirme uzmanları ile Beden Eğitimi öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuştur. Elde

edilen görüşlerle anketin geçerliği belirlenmiştir. Anketin güvenilirliğini saptamak amacıyla Dumlupınar Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olup Beden Eğitimi dersini seçen öğrencilere anket iki kez uygulanmıştır. İki uygulama arasındaki ilişki  $r = 0.91$  olarak bulunmuş, bu da 10 soruya indirgenmiş olan anketin güvenilir olduğunun göstergesi sayılmıştır.

### **Anketlerin Uygulanması**

Verilerin daha sağlıklı bir biçimde ve anketin yüksek bir geri dönüş yüzdesi ile elde edilmesi amacıyla araştırma kapsamındaki üniversitelere araştırmacı tarafından anket uygulaması için 15-31 Mayıs 1996 tarihleri arasında gidilmiştir. Beden Eğitimi öğretim elemanlarına anketin amacı ve anket formunun nasıl doldurulması gerektiğine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca, öğretim elemanlarından öğrencilere öğrenci anketlerinin doldurulması istenmiştir. Öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından doldurulması tamamlanan formlar, izleyen iki hafta içinde her üniversitenin bir öğretim elemanınca toplu olarak geri yollanmıştır. Buna göre anket formlarının geri dönüş yüzdesi % 100 olarak sağlanmıştır.

### **VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ**

Araştırma anketleri aracılığıyla toplanan verilerin çözümlenmesine geçmeden önce, verilerin işlenmesiyle ilgili işlemler yapılmıştır. Bu amaçla, ilk iş olarak, önce öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından doldurulan anket kağıtlarının gerektiği biçimde doldurulup doldurulmadığı belirlenmiştir. Bunun için, doldurulan anket kağıtları teker teker incelenmiş, eksik ya da yanlış doldurulan anket kağıtları ayrılarak değerlendirme dışında bırakılmıştır.

Ardından, gerektiği biçimde doldurulduğu ve araştırmaya uygun olduğu belirlenen anket kağıtlarındaki bilgiler kodlanarak bilgisayar kağıtlarına geçirilmiştir. Böylece, toplanan veriler çözümlenmeye hazır duruma getirilmiştir.

Bilgi toplama araçlarıyla elde edilen ve bilgisayara aktarılan veriler, araştırmanın amacı kapsamında yanıtları aranan sorulara yönelik olarak uygun biçimde çözümlenmiştir. Bu çözümlenmelerde, istatistiksel teknikler olarak, sayı dağılımı ve yüzdeleri hesaplanmış olan veriler çizelgelerle gösterilmiştir. Çizelgelerin birçoğu çeşitli bölümlerde yorumlarıyla verilirken, özellikle ayrıntılı olan kimi çizelgeler “ekler” bölümünde yer almıştır.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için SPSS for Windows paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenme işlemi Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezinde yapılmıştır.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### **BULGULAR VE YORUMLAR**

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda, üniversitelerin Beden Eğitimi öğretim elemanları ile Beden Eğitimi dersini seçen öğrencilerin Türk Üniversiteleri İçin Beden Eğitimi Dersi Program Modelini oluşturacak görüşlerini içeren bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Bulgularla yorumlarına yer verilmesinde araştırmanın amacıyla ilgili soruların sırası izlenmiştir.

#### **BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI**

Araştırmada, sorunun çözümüne yönelik olarak yanıtı aranan birinci soru, üniversitelerde uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinin amaçlarının neler olması gerektiğidir.

Bunu belirlemek için araştırmaya katılan üniversitelerdeki Beden Eğitimi öğretim elemanları ile aynı üniversitelerde farklı sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin, araştırma anketine verdikleri yanıtlar çözümlenmiştir.

Beden Eğitimi öğretim elemanlarının amaçlarla ilgili görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 4 ile Ek 6'da verilmiştir.

**ÇİZELGE 4**  
**ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI**  
**(N = 68)**

AMAÇLAR	Sayı	Yüzde
- Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma nitelikleri geliştirebilme.	47	69.1
- Ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme.	43	63.2
- Sağlıklı yaşam anlayışına sahip olmanın bir ürünü olarak, fiziksel etkinlikte bulunma alışkanlığı kazanabilme.	38	55.8
- Yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik nitelikleri geliştirebilme.	32	47.1
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme.	30	44.1
- Spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme.	26	38.2
- Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme.	26	38.2
- Sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme	15	22.1
- Yaş özelliklerine uygun kuvvet, hız, dayanıklılık becerileri kazanabilme.	11	16.1
- Başka ...	8	11.1



Çizelge 4'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanları en çok "dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma nitelikleri geliştirebilme" amacının Beden Eğitimi dersinin amaçları arasında yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu amacı belirten öğretim elemanlarının oranı % 69.1'dir. Bunun yanısıra, öğretim elemanlarının % 63.2'si "ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme" amacının, % 55.8'i "sağlıklı yaşam anlayışına sahip olmanın bir ürünü olarak, fiziksel etkinlikte bulunma alışkanlığı kazanabilme" amacının, % 47.1'i "yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik nitelikleri geliştirebilme" amacının Beden Eğitimi dersinin amaçları arasında yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının % 44.1'i de Beden Eğitimi dersinin "kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme nitelikleri kazanabilme" amacına yönelik olmasını belirtmişlerdir. Bunlara karşılık, öğretim elemanlarının ancak % 38.2'si "spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme" amacının, %38.2'si "fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme" amacının, % 22.1'i "sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme" amacının, % 16.1'i "yaş özelliklerine uygun kuvvet, hız, dayanıklılık becerileri kazanabilme" amacının, Beden Eğitimi dersinin amaçları arasında yer almasının uygun olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Beden Eğitimi dersinin amaçları konusunda öğrencilerin görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 5 ile Ek 7'de verilmiştir.

**ÇİZELGE 5**  
**ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI**  
**(N = 567)**

AMAÇLAR	Sayı	Yüzde
- Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme.	281	49.5
- Ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme.	156	27.5
- Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme.	97	17.1
- Yaş özelliklerine uygun kuvvet, hız, dayanıklılık becerileri kazanabilme.	71	12.5
- Sağlıklı yaşam anlayışına sahip olmanın bir ürünü olarak, fiziksel etkinlikte bulunma alışkanlığı kazanabilme.	69	12.1
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme.	57	10.1
- Spor kültürü, çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme.	32	5.6
- Yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik niteliklerini geliştirebilme	28	4.9
- Sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme	17	3.0

Çizelge 5'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenciler, Beden Eğitimi dersinin amaçları arasında en çok “dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme” amacının yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu amacı belirten öğrencilerin oranı % 49.5'tir. Bunun yanısıra, öğrencilerin % 27.5'i “ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme” amacının, % 17.1'i “fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme” amacının, % 12.5'i “yaş özelliklerine uygun kuvvet, hız, dayanıklılık becerileri kazanabilme” amacının, % 12.1'i “sağlıklı yaşam anlayışına sahip olmanın bir ürünü olarak fiziksel etkinlikte bulunabilme alışkanlığı kazanabilme” amacının Beden Eğitimi dersinin başta gelen amaçlarından olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öte yandan, öğrencilerin yalnız % 10.1'i “kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme” amacının, % 5.6'sı “spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme” amacının, %4.9'u “yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik niteliklerini geliştirebilme” amacının, % 3.0'ı “sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme” amacının Beden Eğitimi dersinin amaçları arasında yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, öğretim elemanları ve öğrencilerin “dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme”, “ders yükünün getirdiği fiziksel ve zihinsel yorgunluğu giderebilme”, “sağlıklı yaşam anlayışının bir ürünü olarak fiziksel etkinlikte bulunma alışkanlığı kazanabilme”, “kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme” ve “fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme” amaçlarının Beden Eğitimi dersininin amaçları içinde yer alması gerektiği konusunda görüş birliği içinde oldukları söylenebilir.

## BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMININ TEMEL İLKELERİ

Beden Eğitimi programının temel ilkelerini ortaya koymak amacıyla, Beden Eğitimi dersinin planlanması ve yürütülmesi işinin ne tür bir örgüt yapısı ile gerçekleştirilebileceği, bu dersin seçmeli mi yoksa zorunlu olarak mı uygulanması gerektiği, derse kayıt olacak öğrencilerden o aşamada sağlık raporu istenmesinin gerekli olup olmadığı ve dersin etkili bir öğretim ile gerçekleştirilebilmesi için öğretim elemanlarının ders yükü sınırının kaç saat olması gerektiği gibi konuların belirlenmesine çalışılmıştır.

Konuyla ilgili ilk soru, üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin planlama, yürütme ve yönetim açısından nasıl bir örgüt yapısı gerektirdiğine yöneliktir.

Öğretim elemanlarının bu konu ile ilgili verdikleri yanıtların çözümlemesinden elde edilen veriler Çizelge 6 ile Ek 8'de verilmiştir.

ÇİZELGE 6  
ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN  
YÜRÜTÜLMESİNE UYGUN ÖRGÜT YAPISI

Örgüt Yapısı	Sayı	Yüzde
Fakülte ya da Yüksekokul	8	11.8
Merkezi Bir Birimce	34	50.0
BESYO	24	35.3
Başka	2	2.9
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 6'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %50'si, Beden Eğitimi derslerinin örgüt olarak merkezi bir birim tarafından yürütülmesini istemişlerdir. Öğretim elemanlarının % 35.3'lük bölümü bu dersin üniversitelerdeki Beden Eğitimi ve spor yüksekokulları tarafından, % 11.8'lik bölümü ise her fakülte ya da yüksekokulun kendileri tarafından yürütülmesinin daha uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının bu görüşlerine dayalı olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi derslerinin dağılımı önlemek, eşgüdümü sağlamak, araç-gereç ve insan gücünden en üst düzeyde verim alabilmek için yönetsel olarak merkezi bir birim tarafından yürütülmesinin yerinde olacağı söylenebilir.

Konuyla ilgili öteki soru, üniversitelerde Beden Eğitimi dersine katılma biçiminin nasıl olması gerektiğidir.

Beden Eğitimi dersine katılma biçimi konusunda öğretim elemanlarının görüşleriyle ilgili veriler Çizelge 7 ile Ek 9'da verilmiştir.

**ÇİZELGE 7**  
**ÖĞRETİM ELEMANLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Katılma Biçimi	Sayı	Yüzde
Bütün Öğrencilere Zorunlu Olmalı	15	22.1
Sadece İsteyenler Katılmalı	53	77.9
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 7'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 77.9'u sadece isteyen öğrencilerin Beden Eğitimi dersine katılmaları yönünde görüş bildirirken, dersin bütün öğrencilere zorunlu olması gerektiğini belirten öğretim elemanlarının oranı ise % 22.1'dir. Bu araştırma verileri ile Gökmen ve Schnitger (1983) ve Sunay'ın (1995) araştırmalarında elde edilen "sadece isteyenler katılmalı" biçimindeki veriler arasında tutarlılık olduğu gözlenmiştir.

Beden Eğitimi dersine katılım biçimiyle ilgili öğrenci görüşlerini yansıtan veriler ise Çizelge 8 ile Ek 10'da verilmiştir.

ÇİZELGE 8  
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA  
BİÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Katılma Biçimi	Sayı	Yüzde
Bütün Öğrencilere Zorunlu Olmalı	128	22.6
Sadece İsteyenler Katılmalı	439	77.4
<b>TOPLAM</b>	<b>567</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 8'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin % 77.4'ü sadece isteyen öğrencilerin derse katılması yönünde görüş bildirirken, % 22.6'lık bölüm ise bu dersin tüm öğrenciler için zorunlu olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu araştırma verileri ile Gökmen ve Schnitger (1983) ve Sunay'ın (1995) araştırmalarındaki bulgular arasında da bir tutarlılık olduğu gözlenmiştir.

Öğretim elemanlarıyla öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi dersine yalnız isteyen öğrencilerin katılmasının uygun olacağı söylenebilir.

Beden Eğitimi programının temel ilkeleriyle ilgili bir başka soruda, Beden Eğitimi dersini seçmek isteyen öğrencilerden sağlık raporu istenmesine gerek olup olmadığıdır.

Öğretim elemanlarının sağlık raporuyla ilgili görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 9 ile Ek 11'de verilmiştir.

ÇİZELGE 9  
ÖĞRETİM ELEMANLARININ SAĞLIK RAPORU İLE İLGİLİ  
GÖRÜŞLERİ

Sağlık Raporu	Sayı	Yüzde
İstenmeli	50	73.5
İstenmemeli	17	25.0
Başka	1	1.5
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 9'da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının % 73.5'lik büyük bölümü, dersi seçmek isteyen öğrencilerden sağlık raporu istenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının % 25'i ise, öğrencilerden sağlık raporu istenmesinin gerekli olmadığı görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak, Beden Eğitimi dersine katılmak isteyen öğrencilerden sağlık raporu istenmesinin

uygun olacağı, böylelikle özellikle uygulama yapılan derslerde öğrencilerin sağlıkları açısından birtakım tehlikeli durumlarla karşılaşılmasının önlenebileceği söylenebilir.

Beden Eğitimi programının temel ilkeleriyle ilgili son soru, etkili bir öğretim için haftalık ders yükü üst sınırının ne olması gerektiğidir.

Öğretim elemanlarının haftalık ders yükü sınırı konusundaki görüşleriyle ilgili veriler Çizelge 10 ile Ek-12'de verilmiştir.

ÇİZELGE 10  
ÖĞRETİM ELEMANLARININ HAFTALIK DERS YÜKÜ  
SINIRI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Ders Yüğü	Sayı	Yüzde
10 Saat	13	19.1
12 Saat	34	50.0
20 Saat	28	26.5
Başka	3	4.4
TOPLAM	68	100.0

Çizelge 10'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 50.0'si, Beden Eğitimi öğretim elemanlarının haftalık ders yüklerinin en çok 12 saat olmasını istemektedirler. Öğretim elemanlarının % 26.5'i 20 saat, % 19.1'i ise haftalık ders yükünün 10 saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının geri kalan % 4.4'ü ise, haftalık ders yükü olarak farklı seçenekler belirtmişlerdir.



Özellikle Beden Eğitimi dersi uygulamalı yapıldığında, öğretim elemanlarının, etkili bir öğretim gerçekleştirebilmek amacıyla yorgunluk gibi olumsuz bir etkenden kurtularak haftalık ders yükü sınırını düşük tutmak istedikleri düşünülebilir. Öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, üniversitelerde Beden Eğitimi öğretim elemanlarının ders yüklerinin en çok 12 saat olmasının uygun olacağı söylenebilir.

### BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMININ İÇERİĞİ

Üniversitelerde Beden Eğitimi programının nasıl bir içeriğe sahip olması gerektiğini belirlemek amacıyla, Beden Eğitimi dersi kapsamında hangi etkinliklere yer verilmesi gerektiği ve öğrencilerin ne tür spor dallarına ilgi ve gereksinme duydukları gibi sorulara yanıt aranmıştır.

İçerikle ilgili ilk soru, Beden Eğitimi dersi kapsamında ne tür etkinliklere yer verilmesinin uygun olduğudur.

Öğretim elemanlarının bu soruyla ilgili yanıtlarından elde edilen veriler Çizelge 11 ve Ek-13'te verilmiştir.

ÇİZELGE 11  
ÖĞRETİM ELEMANLARINCA ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ  
(N = 68)

Etkinlikler	Sayı	Yüzde
Serbest Zaman Etkinlikleri	54	79.4
Takım Sporları	51	75.0
Bireysel Sporlar	44	64.7
Cimnastik	38	55.8
Kuramsal Bilgiler	27	39.7
Başka	5	7.4

Çizelge 11'de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının % 79.4'ü serbest zaman (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık, step, aerobik, halkoyunları vb.) etkinliklerinin, % 75'i takım sporlarının (futbol, basketbol, voleybol, hentbol), % 64.7'si bireysel sporların (atletizm, masa tenisi, tenis, yüzme, güreş vb.) Beden Eğitimi programı içeriğinde yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Öte yandan, öğretim elemanlarının % 55.8'i cimnastiğin (ritm ve dans), % 39.7'si spor sakatlanmaları ile temel ilk yardıma yönelik kuramsal bilgilerin, % 7.4'lük bir oranı da başka etkinliklerin içerikte bulunmasını istemişlerdir.

Etkinlik türleri ile ilgili öğrencilerin görüşlerini yansıtan veriler ise, Çizelge 12 ile Ek 14'te verilmiştir.

ÇİZELGE 12  
ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ  
(N = 567)

Etkinlikler	Sayı	Yüzde
Serbest Zaman Etkinlikleri	517	91.1
Takım Sporları	447	78.8
Bireysel Sporlar	239	42.1
Kuramsal Bilgiler	71	12.5
Cimnastik	36	6.3

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 91.1'i serbest zaman etkinliklerinin (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık, step, aerobik, halkoyunları), % 78.8'i takım sporlarının, % 42.1'i bireysel sporların (atletizm, masa tenisi, yüzme, güreş vb.) Beden Eğitimi programı içeriğinde yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Öte yandan, öğrencilerin % 12.5'i sakatlanma ile temel ilk yardıma yönelik

kuramsal bilgilerin, % 6.3'ü de cimnastik (ritm ve dans) etkinliklerinin içerikte yer almasını istemişlerdir. Bu verilerle Gökmen ve Schnitger (1983) ve Sunay'ın (1995) araştırmalarında elde edilen veriler arasında benzerlik olduğu gözlenmiştir.

Sonuç olarak, öğretim elemanları ile öğrencilerin Beden Eğitimi programının içeriğinde serbest zaman etkinlikleri (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık, step, aerobik, halk oyunları), takım sporları (futbol, basketbol, hentbol, voleybol) ve bireysel sporlar (atletizm, masa tenisi, yüzme) gibi etkinliklerin yer alması gerektiği konusunda görüş birliği içinde oldukları söylenebilir.

İçerikle ilgili bir başka soru da, genelde üniversite öğrencilerinin ilgi ve gereksinme duydukları spor dallarının neler olduğudur.

Öğretim elemanlarının öğrencilerin ilgi ve gereksinme duydukları spor dallarıyla ilgili görüşlerini yansıtan veriler, Çizelge 13 ile Ek-15'te verilmiştir.

ÇİZELGE 13  
ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN  
İLGİ VE GEREKSİNME DUYDUKLARI SPOR DALLARI  
(N = 68)

Etkinlikler	Sayı	Yüzde
Takım Sporları (Voleybol, Basketbol, Hentbol)	56	82.3
Futbol	54	79.4
Masa Tenisi-Tenis	45	66.1
Yüzme	36	52.9
Cimnastik-Halkoyunları	37	54.4
Atletizm-Yürüyüş	30	44.1
Başka	3	4.4

Çizelge 13'te görüldüğü gibi, öğretim elemanları, üniversite öğrencilerinin en çok takım sporlarına ilgi ve gereksinme duyduklarını belirtmişlerdir. Voleybol, basketbol ve hentbolu belirten öğretim elemanlarının oranı % 82.3, futbolu belirten öğretim elemanlarının oranı % 79.4'tür. Bunun yanısıra, öğretim elemanlarının % 66.1'i masa tenisi ile tenise, % 52.9'u yüzmeye, % 54.4'ü cimnastik ve halk oyunlarına, % 44.1'i de atletizm ve yürüyüşe üniversite öğrencilerinin ilgi ve gereksinme duyduklarını belirtmişlerdir. Bunlara karşılık, % 4.4'lük bir grup öğretim elemanı ise, öğrencilerin başka spor dallarına ilgi ve gereksinme duyduklarını açıklamışlardır.

Bu sonuca dayalı olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi programının içeriğinde öğrencilerin ilgi ve gereksinme duydukları voleybol, basketbol, hentbol ve futbol ile masa tenisi, tenis, yüzme, cimnastik, halk oyunları, atletizm ve yürüyüş gibi spor dallarına yer verilmesinin uygun olacağı söylenebilir.

### **BEDEN EĞİTİMİ PROGRAMININ ÖĞRETİM SÜREÇLERİ**

Araştırmada, dördüncü olarak, Beden Eğitimi programında öğretim süreçlerinin hangi nitelikte olması gerektiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla, Beden Eğitimi dersinin etkili biçimde gerçekleştirilebilmesi için dersin haftalık saati ile yıllara göre dağılımının nasıl olması gerektiği, ne tür bir ders uygulamasının öğrencilerin ilgisini artırdığı, sınıfların (grupların) yaklaşık kaç öğrenciden oluşturulmasının uygun olduğu, sınıfların oluşturulmasında nasıl bir düzenlemenin uygun olduğu, hangi öğretim yöntemlerinin daha etkili olduğu, üniversitelerde öncelikle hangi spor tesisinin bulunması gerektiği, spor tesislerinin yetersizliği

karşısında Beden Eğitimi dersleri için hangi önlemlerin alınması gerektiği gibi sorulara yanıt aranmıştır.

Öğretim süreçleriyle ilgili ilk soru, Beden Eğitimi dersinin üniversitelerde etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için dersin haftalık saati ile yıllara göre dağılımının nasıl olması gerektiğidir.

Öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler Çizelge 14 ile Ek 16'da verilmiştir.

ÇİZELGE 14  
ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE  
AYRILMASI GEREKEN SÜRE

Yarıyıl ve Saat	Sayı	Yüzde
8 yarıyıl 1 saat	3	4.5
8 yarıyıl 2 saat	39	57.3
6 yarıyıl 1 saat	2	2.9
6 yarıyıl 2 saat	7	10.3
4 yarıyıl 1 saat	4	5.9
4 yarıyıl 2 saat	8	11.8
2 yarıyıl 1 saat	-	-
2 yarıyıl 2 saat	2	2.9
1 yarıyıl 1 saat	-	-
1 yarıyıl 2 saat	1	1.5
Başka	2	2.9
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 14'te görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının % 57.3'ü üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin haftada iki saat ve sekiz yarıyıl sürmesinin gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, dersin süresi

konusunda, öğretim elemanlarının % 11.8'i dört yarıyıl haftada iki saat, % 10.3'ü altı yarıyıl haftada iki saat, % 5.9'u dört yarıyıl haftada bir saat, % 4.5'i sekiz yarıyıl haftada bir saat, % 2.9'u iki yarıyıl haftada iki saat, % 2.9'u altı yarıyıl haftada bir saat, % 1.5'i bir yarıyıl haftada iki saat olarak görüş bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarının % 2.9'luk bir bölümü de yukarıdakilerden farklı süreler bildirmişlerdir.

Beden Eğitimi dersi için ayrılması gereken süreyle ilgili öğrenci görüşlerini yansıtan veriler ise, Çizelge 15 ile Ek 17'de verilmiştir.

**ÇİZELGE 15**  
**ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE**  
**AYRILMASI GEREKEN SÜRE**

Yarıyıl ve Saat	Sayı	Yüzde
8 yarıyıl 1 saat	-	-
8 yarıyıl 2 saat	363	64.0
6 yarıyıl 1 saat	-	-
6 yarıyıl 2 saat	82	14.5
4 yarıyıl 1 saat	-	-
4 yarıyıl 2 saat	61	10.7
2 yarıyıl 1 saat	-	-
2 yarıyıl 2 saat	44	7.8
1 yarıyıl 1 saat	10	1.8
1 yarıyıl 2 saat	7	1.2
<b>TOPLAM</b>	<b>567</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 15'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin % 64.0'ü üniversitelerde, Beden Eğitimi dersinin sekiz yarıyıl ve haftada iki saat olmasını istemişlerdir. Bunun yanı sıra, süre konusunda öğrencilerin % 14.5'i altı yarıyıl haftada iki saat, % 10.7'si dört yarıyıl

haftada iki saat, % 7.8'i iki yarıyıl haftada iki saat, % 1.8'i bir yarıyıl haftada bir saat, % 1.2'si bir yarıyıl haftada iki saat olarak görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu ile Gökmen ve Schnitger (1983) ve Sunay'ın (1995) araştırmalarında elde edilen bulgular arasında tutarlılık olduğu gözlenmiştir.

Sonuç olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi dersinin haftada iki saatten sekiz yarıyıl süreli olmasının uygun olacağı söylenebilir.

Konuyla ilgili ikinci soru, Beden Eğitimi dersinde nasıl bir uygulama türünün öğrencilerin ilgisini artırdığıdır.

Öğretim elemanlarının Beden Eğitimi dersinin uygulama türüne ilişkin görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 16 ile Ek 18'de verilmiştir.

#### ÇİZELGE 16

#### ÖĞRETİM ELEMANLARININ UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Uygulama Türü	Sayı	Yüzde
Yarışma Koşullarında Gerçekleştirilmesi	18	26.5
Temel Bilgi, Beceri ve Alışkanlıklara Yönelik	19	28.0
Kendi Oluşturdukları Gruplar Halinde	30	44.1
Başka	1	1.4
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 44.1 oranındaki en büyük bölümü, Beden Eğitimi derslerinin öğrencilerin kendi aralarında oluşturdukları gruplar ile oyun biçiminde gerçekleştirilmesinin onların derse olan ilgilerini artıracaklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık, öğretim elemanlarının %

28.0'i derslerin temel bilgi, beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak, % 26.5'i de derslerin takım ve bireysel sporlara özgü yarışma koşullarında gerçekleştirilmesinin uygun olacağını belirtmişlerdir. Bir öğretim elemanı da (% 1.4) Beden Eğitimi dersine olan ilginin artırılması için farklı görüşler ileri sürmüştür.

Aynı soruya öğrencilerin verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler Çizelge 17 ile Ek-19'da verilmiştir.

ÇİZELGE 17  
ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Uygulama Türü	Sayı	Yüzde
Yarışma Koşullarında Gerçekleştirilmesi	133	23.4
Temel Bilgi, Beceri ve Alışkanlıklara Yönelik	60	10.6
Kendi Oluşturdukları Gruplar Halinde	374	66.0
<b>TOPLAM</b>	<b>567</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 17'de görüldüğü gibi, öğrencilerin % 66.0'sı derslerin kendi oluşturdukları gruplar halinde gerçekleştirilmesini istediklerini belirtmişlerdir. Öte yandan, öğrencilerin % 23.4'ü derslerin takım ve bireysel sporlara özgü yarışma koşullarında, % 10.6'sı da derslerin temel bilgi, beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak gerçekleştirilmesini istemişlerdir. Bu sonuç, araştırma grubunu oluşturan her iki grubun aynı görüşü paylaştığını göstermektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin Beden Eğitimi dersine ilgilerini artırmak için derslerin öğrencilerin kendi oluşturdukları gruplar halinde daha özgürce uygulanmasının uygun olacağı söylenebilir.



Öğretim süreçleri ile ilgili bir başka soru, Beden Eğitimi dersinin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için sınıfların (grupların) yaklaşık olarak kaç öğrenciden oluşturulmasının uygun olduğudur.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler Çizelge 18 ile Ek 20'de verilmiştir.

**ÇİZELGE 18**  
**ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ SINIFLARI**  
**İÇİN UYGUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI**

Öğrenci Sayısı	Sayı	Yüzde
15 Öğrenci	37	54.4
25 Öğrenci	22	32.4
35 Öğrenci	-	-
Başka	9	13.2
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 18'de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının % 54.4'ü Beden Eğitimi dersi için sınıfların 15 öğrenciden oluşması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının %32.4'ü ise sınıfların 25 öğrenciden oluşmasının uygun olduğunu bildirirken, % 13.2'si de farklı görüşler ileri sürmüşlerdir.

Sonuç olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi derslerinin etkili biçimde gerçekleştirilebilmesi için sınıfların 15 öğrenciden oluşturulmasının, başka bir deyişle derslerin küçük gruplarla yapılmasının uygun olduğu söylenebilir.

Sınıfların oluşturulmasıyla ilgili öteki soru, sınıfların nasıl bir düzenleme yapılarak oluşturulması gerektiğidir.

Beden Eğitimi öğretim elemanlarının bu soruyla ilgili görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 19 ile Ek 21'de verilmiştir.

ÇİZELGE 19  
ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ  
SINIFLARINA UYGUN DÜZENLEME BİÇİMİ

Sınıfları Düzenleme Biçimi	Sayı	Yüzde
Yalnız Kız ve Yalnız Erkek	10	14.7
Karışık Gruplar	55	80.9
Başka	3	4.4
TOPLAM	68	100.0

Çizelge 19'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 80.9'u derslerin karma gruplar biçiminde olmasının, % 14.7'si de sınıfların yalnız kız ve yalnız erkek grupları biçiminde olmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir. % 4.4'lük bir öğretim elemanı grubu da, sınıfları oluşturmada farklı düzenleme biçimleri ileri sürmüşlerdir.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi derslerinin kız-erkek karışık olarak, başka bir deyişle karma gruplarla yapılmasının uygun olacağı söylenebilir.

Öğretim süreçleriyle ilgili öteki soru, üniversitelerde Beden Eğitimi dersinde hangi öğretim yöntemlerinin kullanılmasının uygun

olduğudur.

Öğretim yöntemleri konusunda öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 20 ile Ek 22'de verilmiştir.

ÇİZELGE 20  
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILMASI UYGUN OLAN  
ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Öğretim Yöntemleri	Sayı	Yüzde
Oyunlar Yoluyla Öğretim Yöntemi	38	55.8
Karma Öğretim Yöntemi	38	55.8
İşbirliğine Dayalı Öğretim Yöntemi	37	54.4
Komutla Öğretim Yöntemi	1	2.4
Başka	6	8.8

Çizelge 20'de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının % 55.8'i karma öğretim yöntemini, % 55.8'i oyunlar yoluyla öğretim yöntemini, % 54.4'ü işbirliğine dayalı öğretim yöntemini, % 2.4'ü komutla öğretim yöntemini, % 8.8'i de kimi başka öğretim yöntemlerini Beden Eğitimi derslerinde kullanılması uygun yöntemler olarak belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının verdikleri yanıtların Beden Eğitimi için üç öğretim yönteminde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre, üniversitelerde Beden Eğitimi derslerinde yoğunlukla karma öğretim yöntemi, oyunlar yoluyla öğretim yöntemi ve işbirliğine dayalı öğretim yönteminden etkili biçimde yararlanabileceği söylenebilir.

Öğretim süreçleriyle ilgili bir başka soru da, üniversitelerde öncelikle bulunması gereken spor tesislerinin neler olduğudur.

Öğretim elemanlarının spor tesisleriyle ilgili görüşlerini yansıtan veriler Çizelge 21 ile Ek 23'te verilmiştir.

**ÇİZELGE 21**  
**ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE**  
**BULUNMASI GEREKEN SPOR TESİSLERİ**

Tesisler	Sayı	Yüzde
Spor Salonu	29	42.6
Futbol Sahası	-	-
Atletizm Sahası	2	2.9
Çok Amaçlı Açık Spor Alanı	37	54.5
Tenis Kortu	-	-
Yüzme Havuzu	-	-
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 21de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 54.5'i öncelikle çok amaçlı açık spor alanının, % 42.6'sı spor salonun, % 2.9'u ise atletizm sahasının üniversitelerde bulunması gerektiğini belirtmişlerdir.

Üniversitelerde öncelikle bulunması gereken spor tesisleriyle ilgili öğrenci görüşlerini yansıtan veriler ise Çizelge 22 ile Ek 24'te verilmiştir.

**ÇİZELGE 22**  
**ÖĞRENCİLERE GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE**  
**BULUNMASI GEREKEN SPOR TESİSLERİ**

Tesisler	Sayı	Yüzde
Spor Salonu	138	24.4
Futbol Sahası	105	18.5
Atletizm Sahası	-	-
Çok Amaçlı Açık Spor Alanı	203	35.8
Tenis Kortu	59	10.4
Yüzme Havuzu	62	10.9
<b>TOPLAM</b>	<b>567</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 22’de görüldüğü gibi, öğrencilerin % 35.8’i çok amaçlı açık spor alanı, % 24.4’ü spor salonu, % 18.5’i futbol sahası, % 10.9’u yüzme havuzu, % 10.4’ü de tenis kortu gibi tesislerin üniversitelerde öncelikle bulunmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, öğretim elemanları ve öğrencilerin üniversitelerde öncelikle bulunması gereken spor tesislerinin çok amaçlı açık spor alanı ve spor salonu olması gerektiği konusunda görüş birliği içinde oldukları söylenebilir.

Öğretim süreçleriyle ilgili son soru, üniversitelerde gerekli spor tesislerine sahip olunmaması durumunda derslerin yapılabilmesi için alınması gereken önlemlerin neler olduğudur.

Spor tesisi yetersizliği karşısında alınması gereken önlemler konusunda öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan veriler Çizelge

23 ile Ek 25'te verilmiştir.

**ÇİZELGE 23**  
**SPOR TESİSİ YETERSİZLİĞİ KARŞISINDA ALINMASI**  
**GEREKEN ÖNLEMLER**

Önlemler	Sayı	Yüzde
Maliyeti Düşük Çok Amaçlı Tesisler Yapılması	50	73.5
Varolan Tesislerin Kullanılması	9	13.2
Derslerin Kuramsal Olarak Yapılması	1	1.5
Üniversite Dışı Tesislerden Yararlanılması	8	11.8
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 23'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 73.5'i üniversite olanaklarını zorlayıp, maliyeti düşük çok amaçlı spor alanlarının yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Varolan tesislerden olabildiğince yararlanılmasını yeterli gören öğretim elemanlarının oranı % 13.2 iken, üniversite dışındaki spor tesislerinin kullanılmasını önerenlerin oranı ise % 11.8'dir. Öğretim elemanlarının yalnız % 1.5'i önlem olarak derslerin kuramsal olarak yapılmasını önermişlerdir.

Sonuç olarak, üniversitelerde spor tesislerinin yetersiz olduğu durumda Beden Eğitimi derslerinin etkili biçimde yapılabilmesi için düşük maliyetli çok amaçlı spor tesislerinin yapılmasının gerekli olduğu, başka önlemlerin etkili öğretim için yararlı olmayacağı söylenebilir.

## BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmada, son olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi dersinde öğrencilerin başarılarının nasıl değerlendirilmesi gerektiği saptanmak istenmiştir.

Öğretim elemanlarının araştırma anketindeki başarı değerlendirmesiyle ilgili soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler Çizelge 24 ile Ek 26'da verilmiştir.

ÇİZELGE 24  
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISINI  
DEĞERLENDİRME BİÇİMİ

Değerlendirme Biçimi	Sayı	Yüzde
Sınav Yapıp Not Vererek	7	10.3
Sınav Yapıp Başarılı-Başarısız Diyerek	29	42.7
Devam Edenleri Başarılı Sayarak	32	47.0
<b>TOPLAM</b>	<b>68</b>	<b>100.0</b>

Çizelge 24'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 47.0'si derse devam eden tüm öğrencilerin başarılı sayılması biçiminde bir değerlendirmenin uygun olacağını belirtirken, % 42.7'si de öğrencilerin sınavdan geçirilmesi ve sınav sonucuna göre "başarılı" ya da "başarısız" sayılarak değerlendirilmesini daha uygun bulmuşlardır. Öğretim elemanlarının % 10.3'ü ise, öteki derslerde olduğu gibi sınav yapıp not verilerek değerlendirme yapılabileceğini belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının bu görüşlerine dayalı olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi dersinde öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinin, derse devam eden öğrencilerin başarılı sayılmaları ya da sınav yapılarak öğrencilerin gösterdikleri başarı durumuna göre “başarılı” ya da “başarısız” sayılmaları biçiminde yapılabileceği söylenebilir.



## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### ÖZET, YARGI ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sorunu ve yöntemi ile araştırma sonucunda elde edilen bulgular özetlenip, bu bulgulara dayalı olarak ulaşılan yargıya ve Türk Üniversiteleri için Beden Eğitimi Program Modeline yönelik önerilere yer verilmiştir.

#### ÖZET

Beden Eğitimi dersi, 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (Md 5 ve 67) ile yükseköğretimde seçmeli ders olarak belirlenmiştir. Böylece, Beden Eğitimi dersi bir çerçeve programla 1983-1984 öğretim yılı başından itibaren üniversiteler de tüm fakülte ve yüksekokulların programlarında sekiz yarıyla yayılarak uygulamaya konmuştur. Ancak, daha sonra verilen bir kararla Beden Eğitimi dersi tüm üniversitelerde iki yarıyla indirilmiştir. Alınan bu karar doğrultusunda yeni bir program hazırlanmamış, her üniversitede farklı uygulamalara gidilmiştir.

Var olan görünümüyle, üniversitelerde Beden Eğitimi programları amaçlarından değerlendirmesine kadar değişik olarak uygulanmaktadır. Bu farklılıklarla birlikte derslerin etkililik ve verimliliği giderek azalmıştır.

Bu olumsuz sonuçlar, üniversitelerde Beden Eğitimi programının gözden geçirilmesi ve bilimsel temellere dayalı bir

program modelinin geliştirilmesi gereksinmesini ortaya çıkarmıştır. Bu araştırma da bu gereksinmeden doğmuştur.

Bu araştırma ile Türk üniversitelerinde uygulanabilecek bir Beden Eğitimi dersi program modeli geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bunun için, Beden Eğitimi öğretim elemanlarının görüşleri ile öğrencilerin beklentilerine dayalı olarak, üniversitelerde Beden Eğitimi programıyla ilgili amaçlar, ilkeler, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme biçimi belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma, çeşitli özellikleriyle birbirinden farklılık gösteren Akdeniz Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi'nde 1995-1996 öğretim yılında görev yapan toplam 68 Beden Eğitimi öğretim elemanı ile aynı üniversitelerde öğrenim gören 567 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler öğretim elemanları ile öğrencilere uygulanan anketler aracılığıyla toplanmıştır. Anketlerin geçerliği uzman görüşleri alınarak, güvenilirliği de anketlerin bir grup öğretim elemanı ile öğrenciye iki ayrı zamanda uygulanması ile belirlenmiştir. Yapılan uygulamalar sonunda, öğretim elemanlarına yönelik anketin güvenilirlik katsayısı  $r = 0.89$ , öğrencilere yönelik anketinkisi ise  $r = 0.91$  olarak hesaplanmıştır.

Verilerin çözümü için "SSPS For Windows" paket programı kullanılmıştır.

Çözümlemeler sonunda araştırmada başlıca şu bulgular elde edilmiştir:

- Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve öğrenciler Beden Eğitimi dersinin amaçları içinde “dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme”, “ders yükünün getirdiği fiziksel ve zihinsel yorgunluğu giderebilme”, “sağlıklı yaşam anlayışının bir ürünü olarak fiziksel etkinlikte bulunma alışkanlığı kazanabilme”, “kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme” ve “fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme” amaçlarının yer alması gerektiği konusunda görüş birliği içindedirler.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 50'sine göre, üniversitelerde Beden Eğitimi dersi merkezi bir birim tarafından planlanıp yürütülmelidir.
- Üniversitelerde Beden Eğitimi dersine katılma biçimi konusunda, öğretim elemanlarının % 74.4'ü ile öğrencilerin % 77.9'u dersin isteğe bağlı olması yönünde görüş bildirmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 73.5'i Beden Eğitimi dersini seçmek isteyen öğrencilerden sağlık raporu istenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 50.0'si, Beden Eğitimi öğretim elemanlarının haftalık ders yüklerinin en çok 12 saat olması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanları % 79.4 oranla serbest zaman etkinliklerinin (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık,

step, aerobik, halk oyunları, güç geliştirme), % 75.0 oranla takım sporlarının (futbol, voleybol, hentbol, basketbol), % 64.7 oranla bireysel sporların (atletizm, masa tenisi, tenis, yüzme), BedenEğitimi programının içeriğinde yer almasını uygun bulmuşlardır. Öte yandan, öğrencilerin % 91.1'i serbest zaman etkinliklerinin (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık, step, aerobik, halk oyunları, güç geliştirme), % 78.8'i takım sporlarının, % 42.1'i bireysel sporların (atletizm, masa tenisi, tenis, yüzme), Beden Eğitimi programı içeriğinde yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan öğretim elemanları, üniversitelerde Beden Eğitimi programının içeriğinde öğrencilerin ilgi ve gereksinme duydukları voleybol, basketbol, hentbolu (% 82.3), futbol (% 79.4), masa tenisi ve tenis (% 66.1), cimnastik ve halk oyunları (% 54.4), yüzme (% 52.9), atletizm ve yürüyüş (% 44.1) gibi spor dallarına yer verilmesinin uygun olacağını belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri doğrultusunda üniversitelerde Beden Eğitimi dersine ayrılması gereken süreye yönelik, öğretim elemanları % 57.3'ü, öğrencilerin % 64.0'ü sekiz yarıyl haftada iki saat olarak sürmesinin gerektiğini belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 44.1'i ile öğrencilerin % 66.0'ı öğrencilerin Beden Eğitimi dersine ilgilerini artırmak için derslerin öğrencilerin kendi oluşturdukları gruplar halinde uygulanmasının uygun olacağını belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %54.4'ü Beden Eğitimi dersinin etkili biçimde gerçekleştirilebilmesi ve öğrencilerin tümünün derse katılımlarının sağlanması için sınıfların 15'er öğrenciden oluşturulması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 80.8'i üniversitelerde Beden Eğitimi derslerinin kız-erkek karışık gruplarla yapılmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan, öğretim elemanlarının % 55.8'i oyunlar yoluyla öğretim yöntemini, % 55.8'i karma öğretim yöntemini, % 54.4'ü ise işbirliğine dayalı öğretim yöntemini Beden Eğitimi derslerinde kullanılması uygun yöntemler olarak belirtmişlerdir.
- Üniversitelerde öncelikle bulunması gereken spor tesislerine ilişkin öğretim elemanları % 54.5 oranında, öğrenciler ise % 35.8 oranında çok amaçlı açık spor alanlarının bulunmasını istediklerini bildirmişlerdir. Öte yandan, öğretim elemanları % 42.6 oranında spor salonunun, öğrenciler ise % 24.4 oranında üniversitelerde bulunmasını istediklerini belirtmişlerdir.
- Üniversitelerde spor tesislerinin yetersiz olduğu durumda Beden Eğitimi derslerinin etkili biçimde yapılabilmesi için öğretim elemanlarının % 73.5'i maliyeti düşük çok amaçlı tesislerinin yapılmasını bir önlem olarak bildirmişlerdir.

- Beden Eğitimi dersinde öğrenci başarısının değerlendirilmesi konusunda öğretim elemanlarının % 47.0'si derse devam eden tüm öğrencilerin başarılı sayılmasını, % 42.7'si de öğrencilerin sınavdan geçirilmesini ve sınav sonucuna göre "başarılı" ya da "başarısız" sayılarak değerlendirmesini daha uygun bulmuşlardır.

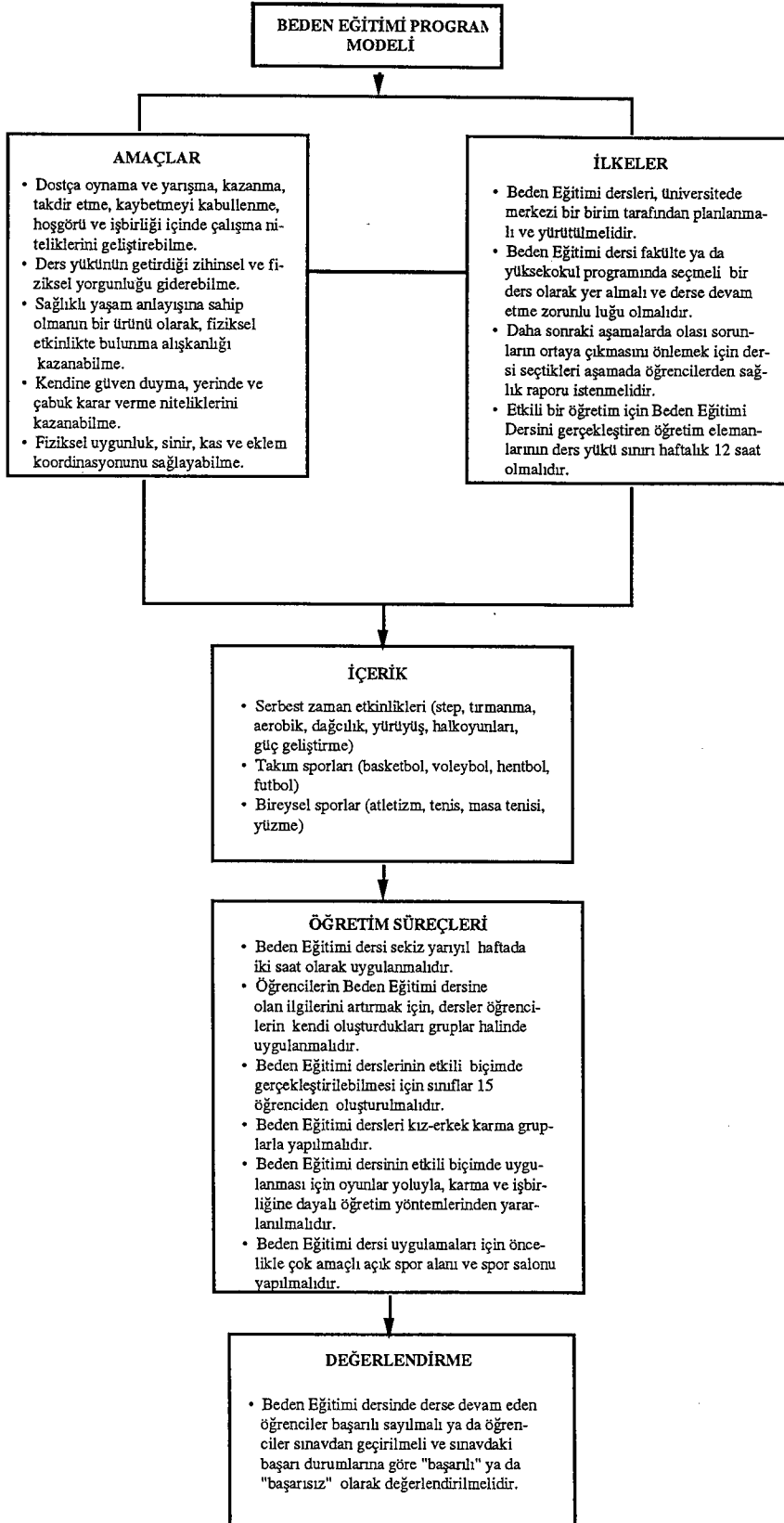
Bu bulgulara dayalı olarak geliştirilen Beden Eğitimi dersi program modeli (Şekil 1) şöyle açıklanabilir:

## TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ PROGRAM MODELİ

### AMAÇLAR

Üniversitelerin çeşitli fakülte ve yüksekokullarında uygulanan Beden Eğitimi dersinin başlıca amaçları şunlardır:

- Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme.
- Ders yükünün getirdiği fiziksel ve zihinsel yorgunluğu giderebilme.
- Sağlıklı yaşam anlayışının bir ürünü olarak fiziksel etkinlikte bulunma alışkanlığı kazanabilme,
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme.
- Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme.



Şekil 1. Beden Eğitimi Dersi Program Modeli

## İLKELELER

Üniversitelerde Beden Eğitimi dersi programının dayandırılacağı ilkeler şunlardır:

- Beden Eğitimi dersleri, üniversitede merkezi bir birim tarafından planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Beden Eğitimi dersi fakülte ya da yüksekokul programında seçmeli bir ders olarak yer almalı ve derslere devam etme zorunluğu olmalıdır.
- Daha sonraki aşamalarda olası sorunların ortaya çıkmasını önlemek için öğrencilerden dersi seçerlerken sağlık raporu istenmelidir.
- Etkili bir öğretim için Beden Eğitimi dersini gerçekleştiren öğretim elemanlarının ders yükü sınırı haftalık 12 saat olmalıdır.

## İÇERİK

Üniversitelerde Beden Eğitimi programının içeriğinde şu etkinlikler yer alır:

- Serbest zaman etkinlikleri (step, aerobik, dağcılık, tırmanma, yürüyüş, halk oyunları, güç geliştirme).
- Takım sporları (basketbol, voleybol, hentbol, futbol).
- Bireysel sporlar (atletizm, tenis, masa tenisi, yüzme).

## ÖĞRETİM SÜREÇLERİ

Üniversitelerde Beden Eğitimi programında yer alan öğretim süreçlerinin nitelikleri şunlardır:



- Beden Eğitimi dersi, sekiz yarıyl haftada iki saat olarak uygulanmalıdır.
- Öğrencilerin Beden Eğitimi dersine olan ilgilerini artırmak için, dersler öğrencilerin kendi oluşturdukları gruplar halinde uygulanmalıdır.
- Beden Eğitimi derslerinin etkili biçimde gerçekleştirilebilmesi için sınıflar 15 öğrenciden oluşturulmalıdır.
- Beden Eğitimi dersleri kız-erkek karma gruplarla yapılmalıdır.
- Beden Eğitimi dersinin etkili biçimde uygulanması için oyunlar yoluyla, karma ve işbirliğine dayalı öğretim yöntemlerinden yararlanılmalıdır.
- Beden Eğitimi dersi uygulamaları için öncelikle çok amaçlı açık spor alanı ve spor salonu yapılmalıdır.

#### BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

Üniversitelerde Beden Eğitimi dersinde öğrencilerin başarıları şöyle belirlenir:

- Beden Eğitimi dersinde derse devam eden öğrenciler başarılı sayılmalı, ya da öğrenciler sınavdan geçirilmeli ve sınavdaki başarı durumlarına göre “başarılı” ya da “başarısız” olarak değerlendirilmelidir.

#### YARGI

Bu araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, üniversitelerde Beden Eğitimi dersinde, öğrencilerin ilgi ve gereksinmelerine yanıt verebilecek, öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak amaçları, temel ilkeleri, içeriği, öğretim

süreçleri ve değerlendirme biçimi saptanmış olan “Beden Eğitimi Dersi Program Modeli”nin uygulanmasının etkili olabileceği yargısına ulaşılmıştır.

### ÖNERİLER

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- Üniversitelerin tüm fakülte ve yüksekokulların programlarında seçmeli ders olarak yer alan Beden Eğitimi ders programının amaçları, dersin öğretimini gerçekleştiren Beden Eğitimi öğretim elemanlarının görüşleri ve bu dersi seçen öğrencilerin gereksinimleri göz önüne alınarak saptanmalıdır.
- Öğrencilerin Beden Eğitimi dersini seçmelerinin önce üniversitenin olanaklarına göre sınırlandırılabilir, daha sonra olanaklar arttıkça dersi daha çok öğrencinin seçmesine fırsat verilebilir.
- Beden Eğitimi dersini seçen öğrencilerin sayısal fazlalığı ile spor tesislerinin yetersizliği göz önüne alındığında, derslerin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için öncelikle maliyeti yüksek olan tesislerin yerine düşük maliyetli çok amaçlı açık spor alanlarının yapılması için önlemler alınmalıdır.
- Üniversitelerde Beden Eğitimi programları sürekli olarak, program geliştirme ilkelerine uygun biçimde ve araştırmalara dayalı olarak geliştirilmelidir.

- Bu araştırma ile ortaya konan program modeli çeşitli üniversitelerde uygulamaya konularak modelin etkililiğini saptayan bir araştırma yapılabilir.

### KAYNAKÇA

- Açıkada, Caner ve Emin Ergen. **Bilim ve Spor**. Ankara: Büro-Tek Ofset Matbaacılık, 1990.
- Açıklın, Aytaç ve Hülya Gökmen. **Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1985.
- Akgün, Necati. **Egzersiz Fizyolojisi**. Dördüncü Baskı. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1994.
- Armağan, İbrahim. **Sporun Toplumbilimsel Temelleri**. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1981.
- Bağırhan, Tanju. "Spor Bilimlerinde Beden Eğitimi ve Spor İkilemi", **Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri: 20-22 Kasım 1991**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayinevi, 1992, ss. 388-392.
- Başaran, İbrahim Ethem. **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1992.
- Beydoğan, Melahat. "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Etkinlik-Spor-Gençlik Üçgeninde Benlik Dengelenmesi ve Arkadaşlık Gelişimi İle İlgili Bir Araştırma", **I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu: Bildiriler, Paneller, Tartışmalar: 19-21 Aralık 1991**. Ankara: Milli Eğitim Yayinevi, 1992, ss. 417-431.
- Binbaşoğlu, Cavit. **Gelişim Psikolojisi**. Ankara: Binbaşoğlu Yayınları, 1978.

Corbin, B. Charles. **Becoming Physically Educated in the Elementary School**. Second Edition. Philadelphia: Kansas State, 1970.

Demirbolat, Ayşe. **Toplum ve Spor**. Ankara: Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, 1988.

Doğan, Birol, Süleyman Moralı ve Bahtiyar Özçaldıran. "Sporun Yükseköğrenim Gençliği Üzerindeki Etkileri", **Çağdaş Eğitim**. 210: 22-25, Mayıs 1995.

Erkal, Mustafa. **Sosyolojik Açıdan Spor**. Ankara: Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, 1986.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Meteksan Matbaacılık, 1994.

Fidan, Nurettin ve Münir Erden. **Eğitim Bilimlerine Giriş**. Ankara: Meteksan Matbaacılık, 1994.

Fişek, Kurthan. **Spor Yönetimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, 1980.

Gökmen, Hülya ve Walter Schnitger. **Zorunlu Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Uygulanabilirliği**. Ankara: Alman Teknik İşbirliği Cemiyeti Yayınları, 1983.

Gökmen, Hülya. **Psikomotor Gelişim**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1995.

\_\_\_\_\_. "Gençlerin Gelişmelerinde Beden Eğitiminin Rolü", **Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sorunları**. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1988.

Gökçe, Birsen. **Ortaöğretim Gençliği ve Sorunları**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1984.

"Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (3289 S.K.)," 1980.

Gündüz, Nihat. **Antrenman Bilgisi**. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık, 1995.

Kalyon, Tunçalp. **Spor Hekimliği**. Ankara: Gata Basımevi, 1994.

Karagül, Tansu. **Beden Eğitimi Öğretim Yöntemleri**. Editör: Aışan Hızal ve Coşkun Bayrak. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı, 1993.

Karaküçük, Suat. **Rekreasyon**. Ankara: Seren Matbaacılık, 1995.

\_\_\_\_\_. "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Faaliyet Alanları", **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 7, 1: 66-67, 1991.

Karasar, Niyazi. **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. Ankara: Sanem Matbaacılık, 1991.

Kaya, Neval. "Beden Eğitimi ve Sporun Üniversite Öğrencileri Üzerine Etkilerinin Symptom - Check List 90 İle İncelenmesi", **I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu: Bildiriler, Paneller ve Tartışmalar : 19-21 Aralık 1991**. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi, 1992, ss. 447-457.

Keten, Mustafa. **Türkiye'de Spor**. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1993.

Kılbaş, Şükran. **Gençlik ve Boş Zaman Değerlendirme**. Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi, 1994.

Koçel, Tamer. **İşletme Yöneticiliği Yönetici Geliştirme Organizasyon ve Davranış**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, 1989.

Koçtürk, Osman Nuri. **Sporcular İçin Besin ve Beslenme El Kitabı**. İstanbul: İstanbul Matbaası, 1969.

Kongar, Emre. **Türkiye'nin Toplumsal Yapısı**. Ankara: Cem Yayınevi, 1976.

Mengütay, Sami. **Okul Öncesi ve İlkokullarda Beden Eğitimi ve Spor**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1994.

Mutlutürk, Nevzat. "Yüksek Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Sorunları", **I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu: Bildiriler, Paneller ve Tartışmalar : 19-21 Aralık 1991**. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi, 1992, ss. 443-445.

Nichols, Beverly. **Moving and Learning, "The Elementary School Physical Education Experience"**, Third Edition, Mosby-Year Book, 1994.

Özbaydar, Sabri. **İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi**. Ankara: Altın Kitaplar Yayınevi, 1983.

Özer, Bekir. "Türk Üniversiteleri İçin Yabancı Dil Eğitimi Program Modeli". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1984.

Özmen, Öner. **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1978.

Saracaloğlu, Seda. "Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Program ve Öğretime İlişkin Sorunları", **Performans Dergisi**. 1:1, 35-58, 1995.

Sabuncu, Mustafa, Macit Toksoy ve İsmet Tok. "Üniversitelerde Beden Eğitimi Uygulamalarına Örnek Bir Model; Kuzey Carolina Eyalet Üniversitesi", **I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu: Bildiriler, Paneller, Tartışmalar : 19-21 Aralık 1991**. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi, 1992, ss. 487-492.

Selçuk, Hasan. **Beden Eğitimi Temel Eğitim Okullarında ve Dengi Okullarında**. İstanbul: Veli Yayınları, 1980.

Sunay, Hakan. "Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Ankara Üniversitesi'nde Uygulanabilirliği", **Çağdaş Eğitim**. 209: 19-24, Nisan 1995.

Sönmez, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Pegem, 1994.

"Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (59 S.K.)", **Resmi Gazete**, 2709; 20 Ekim 1982.

Tamer, Kemal. **Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi**. Editör: Bekir Özer. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, 1989.

Tanilli, Server. **Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz**. İstanbul: Eskin Matbaası, 1989.

Taymaz, Haydar. **Hizmet İçi Eğitim**. Ankara: Sevinç Matbaası, 1981.

Tekin, Halil. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Hatsay Matbaacılık, 1984.

Terekli, Serdar. "Türkiye Birinci Profesyonel Futbol Liginde Yer Alan Klüplerin Yönetim Politikalarının Sporcu Güdülenmesi Üzerine Etkisi". Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.



Tok, İsmet. "Yüksek Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretim Programları İle Öğrencilerin Beklentileri". **I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu: Bildiriler, Paneller, Tartışmalar : 19-21 Aralık 1992**. Ankara: ss. 433-440.

Ünver, Özkan ve ötekiler. **12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1986.

Varış, Fatma. **Eğitim Bilimlerine Giriş**. Konya: Atlas Kitabevi, 1994.

\_\_\_\_\_. **Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler**. Üçüncü Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1978.

Willgoose, Carl E. **The Curriculum in Physical Education**. Fourth Edition. New Jersey: Boston University, 1994.

"Yüksek Öğretim Kanunu (2547 S.K.)", **Resmi Gazete**. 17506; 6 Kasım 1981.

Yüksek Öğretim Kurulu. "Beden Eğitimi Derslerinin Zorunlu Seçmeli Ders Olarak Programlanması ve İcrası Hakkında Komisyonu Raporu". Ankara: 1983.

\_\_\_\_\_. "Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Uygulamaları İlkeleri Alt Komitesi Raporu". Ankara: 1983.

## EK LİSTESİ

<b>EK</b>	<b>Sayfa</b>
1. ESKİŞEHİR ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNÜN İZİN YAZISI .....	98
2. TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN "BEDEN EĞİTİMİ" DERSİ PROGRAM MODELİ ARAŞTIRMA ANKETİ (Öğretim Elemanlarına Yönelik) .....	99
3. TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN "BEDEN EĞİTİMİ" DERSİ PROGRAM MODELİ ARAŞTIRMA ANKETİ (Öğrencilere Yönelik) .....	103
4. ÖRNEKLEMDEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ .....	111
5. ÖRNEKLEMDEKİ ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ .....	112
6. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI .....	113
7. ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI .....	114
8. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİ YÜRÜTÜLMESİNE UYGUN ÖRGÜT YAPISI .....	115
9. ÖĞRETİM ELEMANLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	115
10. ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	116
11. ÖĞRETİM ELEMANLARININ SAĞLIK RAPORU İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ .....	116
12. ÖĞRETİM ELEMANLARININ HAFTALIK DERS YÜKÜ SINIRI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ .....	117

**EK****Sayfa**

13. ÖĞRETİM ELEMANLARINCA ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ .....	118
14. ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ .....	119
15. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLGİ VE GEREKSİNME DUYDUKLARI SPOR DALLARI .....	120
16. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE AYRILMASI GEREKEN SÜRE .....	121
17. ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE AYRILMASI GEREKEN SÜRE .....	122
18. ÖĞRETİM ELEMANLARININ UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	123
19. ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ .....	124
20. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ SINIFLARI İÇİN UYGUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI .....	125
21. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ SINIFLARINA UYGUN DÜZENLEME BİÇİMİ .....	126
22. BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILMASI UYGUN OLAN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ .....	127
23. ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE BULUNMASI GEREKEN SPOR TESİSLERİ .....	128
24. ÖĞRENCİLERE GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE BULUNMASI GEREKEN SPOR TESİSLERİ .....	129
25. SPOR TESİSİ YETERSİZLİĞİ KARŞISINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER .....	130
26. BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISININ DEĞERLENDİRME BİÇİMİ .....	131

**EK - 1**

Rektörlük Makamına;

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Okutmanlarından Emine Ülker Aykaç'ın Yüksek Lisans tez çalışması gereği, Üniversiteniz Beden Eğitimi öğretim elemanları ve Beden Eğitimi dersini seçen fakülte ve yüksekokullardaki öğrencilerinize "Türk Üniversiteleri İçin Beden Eğitimi Dersi Program Modeli" konulu bir araştırma anket uygulaması düşünülmektedir.

Konu makamlarınızca uygun görüldüğü takdirde gereğini müsadelerinize arz ve teklif ederim.

Anadolu Üniversitesi  
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu  
Okutman  
E.Ülker AYKAÇ

Uygundur  
.... / ... / 1996  
REKTÖR  
(İmza)

## EK - 2

**TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN**  
**“BEDEN EĞİTİMİ” DERSİ PROGRAM MODELİ**  
**ARAŞTIRMA ANKETİ**  
**(Öğretim Elemanlarına Yönelik)**

**Değerli Beden Eğitimi Öğretim Elemanı,**

Üniversitelerin tüm fakülte ve yüksekokullarının programlarında seçmeli ders olarak yer alan Beden Eğitimi Dersi için bir program modeli geliştirilmek amacıyla bir araştırma yapılmaktadır. Elinizdeki anket bu araştırma için gerekli olan verilerin bir bölümünü sağlamak üzere hazırlanmıştır. Özgün bir programın geliştirilebilmesi için üniversitelerde Beden Eğitimi dersini veren öğretim elemanlarının bilgi ve deneyimlerine dayalı görüş ve önerileri büyük önem taşımaktadır. Bu anketle de üniversite Beden Eğitimi öğretim elemanlarının görüş ve önerilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma bilimsel amaçlı olup, vereceğiniz cevaplar araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve gizliliğe tam bir özen gösterilecektir. Ankette kimliğinizi belirtmeye gerek yoktur.

Araştırmanın amacına ulaşması ve bir değer kazanması vereceğiniz **cevapların içtenliğine ve doğruluğuna** bağlıdır. Soruları cevaplandırırken bunu göz önünde bulundurmanızı ve **cevapsız soru bırakmamanızı** diler, ilgi ve katkınız için teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla.

Anadolu Üniversitesi  
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu  
Okutman  
E.Ülker AYKAÇ

**EK - 2****KİŞİSEL BİLGİLER**

1. Cinsiyetiniz:

- a. Kadın  
 b. Erkek

2. Çalışmakta olduğunuz kurum :

- a. Akdeniz Üniversitesi                       d. Hacettepe Üniversitesi  
 b. Anadolu Üniversitesi                       e. Kocaeli Üniversitesi  
 c. Boğaziçi Üniversitesi                       f. Uludağ Üniversitesi

3. Bağlı olduğunuz birim:

- a. Rektörlük  
 b. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu  
 c. Fakülte / Yüksekokul  
 d. Başka : .....

4. Akademik ünvanınız:

- a. Okutman                                       d. Doçent  
 b. Öğretim Görevlisi                       e. Profesör  
 c. Yardımcı Doçent                       f. Başka : .....

5. Sahip olduğunuz akademik derece:

- a. Doktora  
 b. Yüksek lisans  
 c. Lisans  
 d. Başka : .....

6. Yükseköğretimde öğrenimini gördüğünüz ana spor dalınız:

- a. Atletizm                                       e. Futbol  
 b. Basketbol                                       f. Voleybol  
 c. Cimnastik                                       g. Yüzme  
 d. Hentbol                                       h. Başka : .....

1. Sizce üniversitelerde uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinin amaçları neler olmalıdır? *(Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*
- a. Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme
- b. Yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik niteliklerini geliştirebilme
- c. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme
- d. Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme
- e. Ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme
- f. Sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak, fiziksel etkinlik alışkanlığı kazanabilme
- g. Yaş özelliklerine uygun kuvvet, sürat, dayanıklılık vb. becerileri kazanabilme
- h. Spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme
- ı. Sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme
- i. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....
2. Üniversitede Beden Eğitimi dersi kapsamında ne tür etkinliklere yer verilmesi uygun olur? *(Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*
- a. Takım sporları
- b. Cimnastik (ritm ve dans)
- c. Bireysel sporlar (atletizm, masa tenisi, tenis, yüzme, güreş, vb.)

- ( ) d. Serbest zaman etkinlikleri (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık, step, erobik, halkoyunları)
- ( ) e. Spor sakatlanmaları ile temel ilk yardıma yönelik kuramsal bilgiler
- ( ) f. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....
3. Gözlemlerinize göre, Beden Eğitimi dersi ile ilgili olarak **en çok** hangi tür uygulama, öğrencilerin derse ilgilerini artırmaktadır?
- ( ) a. Derslerin, takım ve bireysel sporlara özgü müsabaka koşullarında gerçekleştirilmesi
- ( ) b. Derslerin, Beden Eğitimi ile ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak gerçekleştirilmesi
- ( ) c. Derslerin, öğrencilerin kendi aralarında oluşturdukları gruplar ile oyun formunda gerçekleştirilmesi
- ( ) d. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....
4. Üniversitenizde Beden Eğitimi dersini seçen öğrencilerin ilgi ve gereksinim duydukları spor dalları hangileridir? (*Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.*)
- ( ) a. Futbol ( ) ı. Dağcılık
- ( ) b. Voleybol ( ) i. Kürek
- ( ) c. Basketbol ( ) j. Yüzme
- ( ) d. Hentbol ( ) k. Su sporları
- ( ) e. Masa tenisi ( ) l. Cimnastik (Ritm ve dans)
- ( ) f. Tenis ( ) m. Halkoyunları
- ( ) g. Atletizm ( ) n. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- ( ) h. Yürüyüş



5. Beden Eğitimi dersi öğretim elemanlarının etkili bir öğretim gerçekleştirilebilmeleri için haftalık ders yükü **üst sınırı** sizce ne olmalıdır?
- ( ) a. 10 saat  
 ( ) b. 12 saat  
 ( ) c. 20 saat  
 ( ) d. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
6. Sizce Beden Eğitimi dersinin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için haftalık ders saati ile yıllara göre dağılımı nasıl olmalıdır?
- ( ) a. 8 yarıyıl .... Haftada 1 saat  
 ( ) b. 8 yarıyıl .... Haftada 2 saat  
 ( ) c. 6 yarıyıl .... Haftada 1 saat  
 ( ) d. 6 yarıyıl .... Haftada 2 saat  
 ( ) e. 4 yarıyıl .... Haftada 1 saat  
 ( ) f. 4 yarıyıl .... Haftada 2 saat  
 ( ) g. 2 yarıyıl .... Haftada 1 saat  
 ( ) h. 2 yarıyıl .... Haftada 2 saat  
 ( ) ı. 1 yarıyıl .... Haftada 1 saat  
 ( ) i. 1 yarıyıl .... Haftada 2 saat  
 ( ) j. Başka (lütfen belirtiniz) : .....  
 .....
7. Sizce Beden Eğitimi dersinin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için sınıflar yaklaşık olarak kaç öğrenciden oluşturulmalıdır?
- ( ) a. 15 öğrenci  
 ( ) b. 25 öğrenci  
 ( ) c. 35 öğrenci  
 ( ) d. Başka (lütfen belirtiniz) : .....  
 .....

8. Beden Eğitimi dersini seçmek isteyen öğrencilerden sağlık raporu istemeye gerek var mıdır?  
 a. Evet  
 b. Hayır
9. Üniversitelerde uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinde sınıfların oluşturulmasında nasıl bir düzenlemeye gitmek uygun olur?  
 a. Sınıflar yalnız kız ve yalnız erkek gruplar biçiminde olmalıdır  
 b. Sınıflar karışık gruplar biçiminde olmalıdır  
 c. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
10. Sizce üniversitede Beden Eğitimi dersinde hangi öğretim yöntemlerinin kullanılması uygundur? *(Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*  
 a. Oyunlar yoluyla öğretim yöntemi  
 b. Karma öğretim yöntemi  
 c. İşbirliğine dayalı öğretim yöntemi  
 d. Komutla öğretim yöntemi  
 e. Başka (lütfen belirtiniz) : .....  
 .....
11. Üniversitelerde Beden Eğitimi dersi uygulamalarında planlama, yürütme ve yönetme işleri nasıl bir örgütlenme ile yapılmalıdır?  
 a. Her fakülte yada yüksekokul kendisi yapmalıdır.  
 b. Bütün üniversiteye yönelik merkezi bir birimce yapılmalıdır.  
 c. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu tarafından yapılmalıdır.  
 d. Başka (lütfen belirtiniz) : .....  
 .....

12. Sizce Beden Eğitimi dersleri için üniversitelerde **öncelikle** bulunması gereken tesis hangisidir?
- ( ) a. Kapalı spor salonu  
 ( ) b. Futbol sahası  
 ( ) c. Atletizm sahası  
 ( ) d. Çok amaçlı açık spor alanı  
 ( ) e. Tenis kortu  
 ( ) f. Yüzme havuzu  
 ( ) g. Başka (lütfen belirtiniz) : .....  
 .....
13. Sizce üniversitelerdeki spor tesislerinin yetersizliği karşısında Beden Eğitimi dersleri için alınabilecek **en etkili** önlem nedir?
- ( ) a. Üniversite olanaklarını zorlayıp, maliyeti düşük çok amaçlı spor alanlarının yapılmasını sağlama  
 ( ) b. Varolan tesislerin yettiği ölçüde dersleri yapma  
 ( ) c. Derslerde kuramsal konuları işleme  
 ( ) d. Üniversite dışındaki spor alanlarından yararlanma  
 ( ) e. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
14. Sizce üniversitelerde Beden Eğitimi dersi zorunlu mu yoksa seçmeli mi olmalıdır?
- ( ) a. Zorunlu  
 ( ) b. Seçmeli
15. Sizce üniversitelerde uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinde öğrenci başarısı nasıl değerlendirilmelidir?
- ( ) a. Sınav yapıp not vererek  
 ( ) b. Sınav yapıp "Başarılı", "Başarısız" biçiminde belirterek  
 ( ) c. Derse devam eden her öğrenciyi başarılı sayarak  
 ( ) d. Başka (lütfen belirtiniz) : .....  
 .....

## EK - 3

**TÜRK ÜNİVERSİTELERİ İÇİN**  
**“BEDEN EĞİTİMİ” DERSİ PROGRAM MODELİ**  
**ARAŞTIRMA ANKETİ**  
**(Öğrencilere Yönelik)**

**Sevgili Öğrenci,**

Üniversitelerin tüm fakülte ve yüksekokullarının programlarında seçmeli ders olarak yer alan Beden Eğitimi Dersi için bir program modeli geliştirilmek amacıyla bir araştırma yapılmaktadır. Elinizdeki anket bu araştırma için gerekli olan verilerin bir bölümünü sağlamak üzere hazırlanmıştır. Özgün bir programın geliştirilebilmesi için üniversitelerdeki öğrencilerin Beden Eğitimi dersine ilişkin gereksinimleri ya da beklentileri büyük önem taşımaktadır. Bu anketle de Beden Eğitimi dersini alan öğrencilerin görüş ve önerilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma bilimsel amaçlı olup, vereceğiniz cevaplar araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve gizliliğe tam bir özen gösterilecektir. Ankette kimliğinizi belirtmeye gerek yoktur.

Araştırmanın amacına ulaşması ve bir değer kazanması vereceğiniz **cevapların içtenliğine ve doğruluğuna** bağlıdır. Soruları cevaplandırırken bunu göz önünde bulundurmanızı ve **cevapsız soru bırakmamanızı** diler, ilgi ve katkınız için teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla.

Anadolu Üniversitesi  
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu  
Okutman  
E.Ülker AYKAÇ

**Kişisel Bilgiler**

1. Cinsiyetiniz:

a. Kız

b. Erkek

2. Yaşınız:

a. 18 ve daha küçük

b. 19-20

c. 21-22

d. 23-24

e. 25 ve daha büyük

3. Öğrenim gördüğünüz üniversite :

a. Akdeniz Üniversitesi

d. Hacettepe Üniversitesi

b. Anadolu Üniversitesi

e. Kocaeli Üniversitesi

c. Boğaziçi Üniversitesi

f. Uludağ Üniversitesi

4. Öğrenim gördüğünüz birim :

a. Fakülte

b. Yüksekokul

1. Sizce üniversitelerde uygulanmakta olan Beden Eğitimi dersinin amaçları neler olmalıdır? *(Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*
- ( ) a. Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme
- ( ) b. Yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik niteliklerini geliştirebilme
- ( ) c. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme
- ( ) d. Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme
- ( ) e. Ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme
- ( ) f. Sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak, fiziksel etkinlik alışkanlığı kazanabilme
- ( ) g. Yaş özelliklerine uygun kuvvet, sürat, dayanıklılık vb. becerileri kazanabilme
- ( ) h. Spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme
- ( ) ı. Sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme
- ( ) i. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....
2. Üniversitede Beden Eğitimi dersi kapsamında ne tür etkinliklere yer verilmesi uygun olur? *(Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)*
- ( ) a. Takım sporları
- ( ) b. Cimnastik (ritm ve dans)
- ( ) c. Bireysel sporlar (atletizm, masa tenisi, tenis, yüzme, güreş, vb.)

- ( ) d. Serbest zaman etkinlikleri (yürüyüş, tırmanma, izcilik, dağcılık, step, aerobik, halkoyunları)
- ( ) e. Spor sakatlanmaları ile temel ilk yardıma yönelik kuramsal bilgiler
- ( ) f. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....
3. Beden Eğitimi dersi ile ilgili olarak en çok hangi tür uygulamayı tercih ediyorsunuz?
- ( ) a. Derslerin, takım ve bireysel sporlara özgü müsabaka koşullarında gerçekleştirilmesi
- ( ) b. Derslerin, Beden Eğitimi ile ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak gerçekleştirilmesi
- ( ) c. Derslerin, öğrencilerin kendi aralarında oluşturdukları gruplar ile oyun formunda gerçekleştirilmesi
- ( ) d. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....
4. Sizce Beden Eğitimi dersinin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için haftalık ders saati ile yıllara göre dağılımı nasıl olmalıdır?
- ( ) a. 8 yarıyıl .... Haftada 1 saat
- ( ) b. 8 yarıyıl .... Haftada 2 saat
- ( ) c. 6 yarıyıl .... Haftada 1 saat
- ( ) d. 6 yarıyıl .... Haftada 2 saat
- ( ) e. 4 yarıyıl .... Haftada 1 saat
- ( ) f. 4 yarıyıl .... Haftada 2 saat
- ( ) g. 2 yarıyıl .... Haftada 1 saat
- ( ) h. 2 yarıyıl .... Haftada 2 saat
- ( ) ı. 1 yarıyıl .... Haftada 1 saat
- ( ) i. 1 yarıyıl .... Haftada 2 saat
- ( ) j. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
- .....

5. Sizce Beden Eğitimi dersleri için üniversitelerde **öncelikle** bulunması gereken tesis hangisidir?
- a. Kapalı spor salonu
  - b. Futbol sahası
  - c. Atletizm sahası
  - d. Çok amaçlı açık spor alanı
  - e. Tenis kortu
  - f. Yüzme havuzu
  - g. Başka (lütfen belirtiniz) : .....
  - .....
6. Sizce üniversitelerde Beden Eğitimi dersi zorunlu mu yoksa seçmeli mi olmalıdır?
- a. Zorunlu
  - b. Seçmeli



## EK - 4

ÖRNEKLEMDEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ  
N = 68)

ÜNİVERSİTELER	Akdeniz Ü.		Anadolu Ü.		Boğaziçi Ü.		Hacettepe Ü.		Kocaeli Ü.		Uludağ Ü.		TOPLAM	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
<b>Cinsiyet</b>														
Bayan	-	-	6	37.5	1	16.7	2	15.4	1	16.7	7	33.3	17	25.0
Bay	6	100	10	62.5	5	83.3	11	84.6	5	83.3	14	66.7	51	75.0
<b>Birimleri</b>														
Rektörlük	6	100	3	18.7	6	100	13	100	-	-	7	33.3	35	51.5
B.E.S.Y.O	-	-	13	81.3	-	-	-	-	-	-	-	-	13	19.1
Fak ve Yük.O.	-	-	-	-	-	-	-	-	6	100	14	66.7	20	29.4
Başka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Ünvanları</b>														
Okutman	6	100	7	43.7	6	100	10	77.0	-	-	7	33.3	36	53.0
Öğ.Görevlisi	-	-	8	50.0	-	-	3	23.0	6	100	12	57.1	29	42.6
Y.Doçent	-	-	1	6.3	-	-	-	-	-	-	2	9.5	3	4.6
Doçent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Profesör	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Başka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Akademik Dereceleri</b>														
Lisans	5	83.3	12	75	2	33.3	8	61.6	2	33.3	6	28.6	35	51.5
Yük.Lisans	1	16.7	3	18.8	44	66.7	3	23.0	4	66.7	11	52.4	26	38.2
Doktora	-	-	1	6.2	-	-	2	15.4	-	-	4	19.0	7	10.3
Başka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Ana Spor Dalları</b>														
Atletizm	-	-	3	18.7	-	-	-	-	1	16.7	2	9.5	6	8.8
Basketbol	1	16.7	2	12.5	-	-	2	15.4	1	16.7	2	9.5	8	11.8
Cimnastik	-	-	2	12.5	2	33.2	1	7.7	11	16.7	3	14.3	9	13.2
Hentbol	1	16.7	2	12.5	1	16.7	5	38.4	-	-	2	9.5	11	16.2
Futbol	2	33.2	2	12.5	-	-	1	7.7	2	33.2	2	9.5	9	13.2
Voleybol	1	16.7	3	18.7	-	-	1	7.7	1	16.7	2	9.5	8	11.8
Yüzme	-	-	1	6.3	2	33.2	1	7.7	-	-	1	4.9	5	7.4
Başka	1	16.7	1	6.3	1	16.7	2	15.4	-	-	7	33.3	12	17.6

EK - 5

ÖRNEKLEMDEKİ ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

ÜNİVERSİTELER	Akdeniz Ü.		Anadolu Ü.		Boğaziçi Ü.		Hacettepe Ü.		Kocaeli Ü.		Uludağ Ü.		TOPLAM	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
<b>Cinsiyet</b>														
Bayan	31	13.5	37	16.1	49	21.3	37	16.1	20	8.7	56	24.3	230	40.6
Bay	52	15.4	63	18.7	51	15.1	63	18.7	64	19.0	44	13.1	337	59.4
<b>Yaş</b>														
15-19	69	28.7	-	-	13	5.4	16	6.7	59	24.6	83	34.6	240	42.3
22-24	11	4.1	58	21.4	84	31.0	83	30.6	18	6.7	17	6.3	271	47.8
25-29	3	6.2	34	71.0	3	6.2	1	2.1	7	14.5	-	-	48	8.5
30 ve Yukarı	-	-	7	87.5	-	-	1	12.5	-	-	-	-	8	1.4
<b>Öğrenim Gördüğü</b>														
<b>Birim</b>														
Fakülte	57	14.4	100	25.4	72	18.3	66	16.8	41	10.4	58	14.7	394	69.5
Yüksekokul	27	15.6	-	-	28	16.2	34	19.7	43	24.8	42	24.3	173	30.5

EK - 6

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN  
AMAÇLARI  
(N = 68)

ÜNİVERSİTELER	a		b		c		d		e		f		g		h		ı		i	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Akdeniz Üniversitesi	1	4.0	1	4.0	2	8.0	4	16.0	5	20.0	5	20.0	1	4.0	3	12.0	2	8.0	1	4.0
Anadolu Üniversitesi	8	10.1	11	14.0	11	14.0	13	16.5	10	12.6	12	15.1	3	3.8	5	6.3	5	6.3	1	1.3
Boğaziçi Üniversitesi	1	5.9	1	5.9	1	5.9	6	35.2	5	29.4	1	5.9	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
Hacettepe Üniversitesi	5	9.4	5	9.4	7	13.2	10	18.9	10	18.9	6	11.3	1	1.9	5	9.4	2	3.8	2	3.8
Kocaeli Üniversitesi	1	4.0	3	12.0	1	4.0	4	16.0	5	20.0	4	16.0	1	4.0	4	16.0	-	-	2	8.0
Uludağ Üniversitesi	10	13.0	11	14.2	8	10.4	10	13.0	8	10.4	10	13.0	4	5.2	9	11.7	6	7.8	1	1.3
TOPLAM	26	38.2	32	47.1	30	44.1	47	69.1	43	63.2	38	55.8	11	16.1	26	38.2	15	22.1	8	11.1

- a. Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu  
b. Yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik niteliklerini geliştirebilme sağlayabilme  
c. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme  
d. Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini kazanabilme  
e. Ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme

- f. Sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak, fiziksel etkinlik alışkanlığı kazanabilme  
g. Yaş özelliklerine uygun kuvvet, sürat, dayanıklılık vb. becerileri kazanabilme  
h. Spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme  
ı. Sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme  
i. Başka (lütfen belirtiniz) : .....

## EK - 7

ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARI  
(N = 567)

ÜNİVERSİTELER	a		b		c		d		e		f		g		h		ı	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Akdeniz Üniversitesi	26	17.4	4	2.7	12	8.0	43	28.5	27	18.1	16	10.7	14	9.3	3	2.0	4	2.6
Anadolu Üniversitesi	17	11.9	9	6.3	11	7.7	51	35.6	21	14.7	12	8.4	11	7.7	9	6.3	2	1.4
Boğaziçi Üniversitesi	9	6.4	3	2.1	9	6.4	62	43.6	25	17.6	13	9.1	9	6.4	10	7.0	2	1.4
Hacettepe Üniversitesi	11	8.7	5	4.0	13	10.3	41	32.5	18	14.3	9	7.1	19	15.1	7	5.6	3	2.4
Kocaeli Üniversitesi	16	13.1	4	3.3	7	5.7	35	28.7	31	25.4	11	9.0	12	9.8	2	1.7	4	3.3
Uludağ Üniversitesi	18	14.3	3	2.4	5	4.0	49	38.8	34	27.0	8	6.3	6	4.8	1	0.8	2	1.6
TOPLAM	97	17.1	28	4.9	57	10.1	281	49.5	156	27.5	69	12.1	71	12.5	32	5.6	17	3.0

- a. Fiziksel uygunluk, sinir, kas ve eklem koordinasyonunu  
b. Yapıcı, yaratıcı, üretici ve liderlik niteliklerini geliştirebilme sağlayabilme  
c. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme niteliklerini kazanabilme  
d. Dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hoşgörü ve işbirliği içinde çalışma niteliklerini geliştirebilme  
e. Ders yükünün getirdiği zihinsel ve fiziksel yorgunluğu giderebilme

- f. Sağlıklı yaşam anlayışına yönelik olarak, fiziksel etkinlik alışkanlığı kazanabilme  
g. Yaş özelliklerine uygun kuvvet, sürat, dayanıklılık vb. becerileri kazanabilme  
h. Spor kültürü çerçevesinde iyi seyirci olma özelliği kazanabilme  
ı. Sporda uygulanan temel ilk yardım bilgilerine sahip olabilme

## EK - 8

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN  
YÜRÜTÜLMESİNE UYGUN ÖRGÜT YAPISI

ÜNİVERSİTELER	Fakülte veya Yüksekokul		Merkezi Bir Birimce		B.E.S.Y.O.		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	-	-	5	83.3	1	17.3	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	4	25.0	4	25.0	8	50.0	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	6	100.0	-	-	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	1	7.7	5	38.5	6	46.1	1	7.7	13
Kocaeli Üniversitesi	1	16.7	3	50.0	2	33.3	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	2	9.5	11	32.4	7	33.3	1	4.8	21
TOPLAM	8	11.8	34	50.0	24	35.3	2	2.9	68

## EK - 9

ÖĞRETİM ELEMANLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE  
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÜNİVERSİTELER	Bütün Öğrencilere Zorunlu Olmalı		Sadece İsteyenler Katılmalı		TOPLAM
	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	2	33.3	4	67.7	6
Anadolu Üniversitesi	3	18.8	13	81.2	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	6	100.0	6
Hacettepe Üniversitesi	2	15.4	11	84.6	13
Kocaeli Üniversitesi	1	16.7	5	83.3	6
Uludağ Üniversitesi	7	33.3	14	66.6	21
TOPLAM	15	22.1	53	77.9	68

## EK - 10

ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILMA BİÇİMİNE İLİŞKİN  
GÖRÜŞLERİ

ÜNİVERSİTELER	Bütün Öğrencilere Zorunlu Olmalı		Sadece İsteyenler Katılmalı		TOPLAM
	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	11	13.1	73	86.9	84
Anadolu Üniversitesi	16	16.0	84	84.0	100
Boğaziçi Üniversitesi	37	37.0	63	63.0	100
Hacettepe Üniversitesi	21	21.0	79	79.0	100
Kocaeli Üniversitesi	16	19.3	67	80.7	83
Uludağ Üniversitesi	27	27.0	73	73.0	100
TOPLAM	128	22.6	439	77.4	567

## EK - 11

ÖĞRETİM ELEMANLARININ SAĞLIK SAĞLIK RAPORU İLE İLGİLİ  
GÖRÜŞLERİ

ÜNİVERSİTELER	EVET		HAYIR		BAŞKA		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	6	100.0	-	-	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	14	87.5	2	12.5	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	6	100.0	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	7	53.8	6	46.2	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	6	100.0	-	-	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	17	80.9	3	14.3	1	4.8	21
TOPLAM	50	73.5	17	25.0	1	1.5	68

EK - 12

ÖĞRETİM ELEMANLARININ HAFTALIK DERS YÜKÜ SINIRI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

ÜNİVERSİTELER	10 saat		12 saat		20 saat		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	4	66.7	2	33.3	-	-	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	3	18.7	8	50.0	3	18.7	2	12.5	16
Boğaziçi Üniversitesi	1	16.7	5	83.3	-	-	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	3	23.1	6	46.1	4	30.8	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	1	16.7	5	83.3	-	-	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	1	4.8	8	38.1	11	52.3	1	4.8	21
TOPLAM	13	19.1	34	50.0	28	26.5	3	4.4	68

EK - 13

ÖĞRETİM ELEMANLARINCA ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ  
(N = 68)

ÜNİVERSİTELER	Takım Sporları		Cimnastik		Bireysel Sporlar		Serbest Zaman Etkinlikleri		Kuramsal Bilgiler		Başka	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Akdeniz Üniversitesi	6	27.3	3	13.6	4	18.2	6	27.3	3	13.6	-	-
Anadolu Üniversitesi	14	27.4	6	11.8	9	17.6	12	23.5	10	19.6	-	-
Boğaziçi Üniversitesi	2	13.3	5	33.3	4	26.7	4	26.7	-	-	-	-
Hacettepe Üniversitesi	8	25.0	6	18.7	8	25.0	8	25.0	2	6.3	-	-
Kocaeli Üniversitesi	4	20.0	4	20.0	3	15.0	7	35.0	2	10.0	-	-
Uludağ Üniversitesi	17	21.5	14	17.8	16	20.2	17	21.5	10	12.6	5	6.4
TOPLAM	51	75.0	38	55.8	44	64.7	54	79.4	27	39.7	5	7.4



EK - 14

ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ÖNERİLEN ETKİNLİK TÜRLERİ  
(N = 567)

ÜNİVERSİTELER	Takım Sporları		Cimnastik		Bireysel Sporlar		Serbest Zaman Etkinlikleri		Kuramsal Bilgiler	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Akdeniz Üniversitesi	91	36.1	3	1.2	57	22.6	86	34.1	15	6.0
Anadolu Üniversitesi	97	40.4	4	1.7	33	13.7	100	41.7	6	2.5
Boğaziçi Üniversitesi	61	26.6	11	4.8	41	17.9	100	43.7	16	7.0
Hacettepe Üniversitesi	59	28.9	7	3.4	46	22.5	81	39.8	11	5.4
Kocaeli Üniversitesi	63	36.6	6	3.5	33	19.2	61	35.4	9	5.2
Uludağ Üniversitesi	76	35.7	5	2.3	29	13.6	89	41.8	14	6.6
TOPLAM	447	78.8	36	6.3	239	42.1	517	91.1	71	12.5

EK - 15

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLGİ VE  
GEREKSİNME DUYDUKLARI SPOR DALLARI  
(N = 68)

ÜNİVERSİTELER	Futbol		Voleybol Basketbol Hentbol		Masa Tenisi Tenis		Atletizm Yürüyüş		Yüzme Kürek Su Sporları		Cimnastik Halk Oyunları		Başka	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Akdeniz Üniversitesi	6	18.2	10	30.3	6	18.2	1	3.0	3	9.1	4	12.1	3	7.9
Anadolu Üniversitesi	4	10.5	8	21.1	12	31.6	-	-	7	18.4	7	18.4	-	-
Boğaziçi Üniversitesi	5	12.5	6	15.0	5	12.5	10	25.0	8	20.0	6	15.0	-	-
Hacettepe Üniversitesi	10	19.6	11	21.6	12	19.6	4	7.8	8	15.7	8	15.7	-	-
Kocaeli Üniversitesi	7	33.4	6	28.6	2	9.5	2	9.5	2	9.5	2	9.5	-	-
Uludağ Üniversitesi	22	28.2	15	19.2	10	12.9	13	16.7	8	10.3	10	12.9	-	-
TOPLAM	54	79.4	56	82.3	45	66.1	30	44.1	36	52.9	37	54.4	3	4.4

EK - 16

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE AYRILMASI GEREKEN SÜRE

ÜNİVERSİTELER	8 Yarıyıl		6 Yarıyıl		4 Yarıyıl		2 Yarıyıl		1 Yarıyıl		Başka		TOPLAM												
	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	s	%													
Akdeniz Üniversitesi	-	-	2	33.3	1	16.7	-	-	-	-	2	33.3	-	-	-	-	-	1	16.7	-	-	-	-	6	
Anadolu Üniversitesi	-	-	11	68.7	-	-	2	12.5	-	-	2	12.5	-	-	1	6.3	-	-	-	-	-	-	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	5	83.3	-	-	1	16.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
Hacettepe Üniversitesi	-	-	7	53.8	-	-	2	15.4	-	-	1	7.7	-	-	1	7.7	-	-	-	-	2	15.4	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	3	50	-	-	1	16.7	-	-	-	-	2	33.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
Uludağ Üniversitesi	-	-	14	66.7	-	-	2	9.5	4	19.1	1	4.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
TOPLAM	3	4.5	39	57.3	2	2.9	7	10.3	4	5.9	8	11.8	-	-	2	2.9	-	-	1	1.5	2	2.9	-	68	

EK - 17

ÖĞRENCİLERE GÖRE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE AYRILMASI GEREKEN SÜRE

ÜNİVERSİTELER	8 Yarıyıl		6 Yarıyıl		4 Yarıyıl		2 Yarıyıl		1 Yarıyıl		Başka		TOPLAM												
	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	1 saat	2 saat	s	%													
Akdeniz Üniversitesi	-	-	54	64.3	-	-	17	20.2	-	-	5	6.0	-	-	4	4.8	3	33.5	1	1.2	-	-	-	-	84
Anadolu Üniversitesi	-	-	63	63.0	-	-	16	16.0	-	-	11	11.0	-	-	7	7.0	1	1.0	2	2.0	-	-	-	-	100
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	68	68.0	-	-	9	9.0	-	-	13	13.0	-	-	9	9.0	-	-	1	1.0	-	-	-	-	100
Hacettepe Üniversitesi	-	-	63	63.0	-	-	15	15.0	-	-	12	12.0	-	-	7	7.0	-	-	3	3.0	-	-	-	-	100
Kocaeli Üniversitesi	-	-	55	66.3	-	-	6	7.2	-	-	9	10.8	-	-	11	13.3	2	2.4	-	-	-	-	-	-	83
Uludağ Üniversitesi	-	-	60	60.0	-	-	19	19.0	-	-	11	11.0	-	-	6	6.0	4	4.0	-	-	-	-	-	-	100
TOPLAM			363	64.0			82	14.5			61	10.7			44	7.8	10	1.8	7	1.2					567

## EK - 18

ÖĞRETİM ELEMANLARININ UYGULAMA TÜRÜNE  
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÜNİVERSİTELER	Yarışma Koşullarında Gerçekleştirilmesi		Temel Bilgi, Beceri ve Alışkanlıklara		Kendi Oluşturdukları Gruplar Halinde		BAŞKA		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	2	33.3	1	16.7	3	50.0	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	5	31.2	2	12.5	9	56.3	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	2	33.3	4	66.7	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	1	7.7	3	23.1	9	69.2	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	1	16.7	5	83.3	-	-	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	9	42.8	6	28.6	5	24.0	1	4.6	21
TOPLAM	18	26.5	19	28.0	30	44.1	1	1.4	68

## EK - 19

## ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA TÜRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÜNİVERSİTELER	Yarışma Koşullarında Gerçekleştirilmesi		Temel Bilgi, Beceri ve Alışkanlıklara Yönelik		Kendi Oluşturdukları Gruplar Halinde		BAŞKA		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	20	23.8	15	17.8	49	58.3	-	-	84
Anadolu Üniversitesi	30	30.0	9	9.0	61	61.0	-	-	100
Boğaziçi Üniversitesi	13	13.0	11	11.0	76	76.0	-	-	100
Hacettepe Üniversitesi	22	22.0	10	10.0	68	68.0	-	-	100
Kocaeli Üniversitesi	23	27.7	6	7.2	54	45.0	-	-	83
Uludağ Üniversitesi	25	25.0	9	9.0	66	66.0	-	-	100
TOPLAM	133	23.4	60	10.6	374	66.0	-	-	567

EK - 20

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BEDEN EĞİTİMİ SINIFLARI İÇİN  
UYGUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI

ÜNİVERSİTELER	15 Öğrenci		25 Öğrenci		35 Öğrenci		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	3	50.0	3	50.0	-	-	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	4	25.0	10	64.5	-	-	2	12.5	16
Boğaziçi Üniversitesi	4	66.7	2	33.3	-	-	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	11	84.6	-	-	-	-	2	15.4	13
Kocaeli Üniversitesi	5	83.3	1	16.7	-	-	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	10	47.6	6	28.6	-	-	5	23.8	21
TOPLAM	37	54.4	22	32.4	-	-	9	13.2	68

**EK - 21****SINIFLARIN OLUŞTURULMASINA YÖNELİK  
ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİ**

ÜNİVERSİTELER	Yalnız Kız ve Yalnız Erkek Gruplar		Karışık Gruplar		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	1	16.7	5	83.3	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	2	12.5	14	87.5	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	6	100.0	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	1	7.7	12	92.3	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	-	-	6	100.0	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	6	28.6	12	57.1	3	14.3	21
<b>TOPLAM</b>	<b>10</b>	<b>14.7</b>	<b>55</b>	<b>80.9</b>	<b>3</b>	<b>4.4</b>	<b>68</b>



EK - 22

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE BÉDEN EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILMASI  
UYGUN OLAN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

ÜNİVERSİTELER	Oyunlar Yoluyla		Karma Öğretim		İşbirliğine Dayalı		Komutla		Başka	
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Akdeniz Üniversitesi	5	25.0	9	45.0	5	30.0	-	-	-	-
Anadolu Üniversitesi	15	39.3	6	21.4	11	39.3	-	-	-	-
Boğaziçi Üniversitesi	8	38.5	5	98.5	3	23.0	-	-	-	-
Hacettepe Üniversitesi	5	33.3	7	46.7	2	13.3	-	-	-	6.7
Kocaeli Üniversitesi		28.6	1	14.3	4	57.1	-	-	-	-
Uludağ Üniversitesi	5	27.0	10	27.0	11	29.7	1	2.82	6	13.0
TOPLAM	38	55.8	38	55.8	37	54.4	1	2.4	6	8.8

## EK - 23

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLİ BULUNMASI  
GEREKEN SPOR TESİSLERİ

ÜNİVERSİTELER	Kapalı Spor Salonu.		Futbol Sahası		Atletizm Sahası		Çok Amaçlı Açık Spor Salonu		Tenis Kortu.		Yüzme Havuzu		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	1	16.7	-	-	-	-	5	83.3	-	-	-	-	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	4	25.0	-	-	2	12.5	10	62.5	-	-	-	-	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	2	33.3	-	-	-	-	4	66.7	-	-	-	-	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	8	61.5	-	-	-	-	5	38.5	-	-	-	-	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	4	66.7	-	-	-	-	2	33.3	-	-	-	-	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	10	47.6	-	-	-	-	11	52.4	-	-	-	-	-	-	21
<b>TOPLAM</b>	29	42.6			2	2.9	37	54.5					-	-	68

EK - 24

ÖĞRENCİLERE GÖRE ÜNİVERSİTELERDE ÖNCELİKLE BULUNMASI  
GEREKEN SPOR TESİSLERİ

ÜNİVERSİTELER	Kapalı Spor Salonu.		Futbol Sahası		Atletizm Sahası		Çok Amaçlı Açık Spor Salonu		Tenis Kortu.		Yüzme Havuzu		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	25	29.8	17	20.2	-	-	30	35.8	6	7.1	6	7.1	-	-	84
Anadolu Üniversitesi	30	30.0	21	21.0	-	-	37	37.0	3	3.0	9	9.0	-	-	100
Boğaziçi Üniversitesi	20	20.0	3	3.0	-	-	31	31.0	27	27.0	19	19.0	-	-	100
Hacettepe Üniversitesi	19	19.0	27	27.0	-	-	35	35.0	6	6.0	13	13.0	-	-	100
Kocaeli Üniversitesi	26	31.3	23	27.7	-	-	22	26.5	8	9.6	4	4.8	-	-	83
Uludağ Üniversitesi	18	18.0	14	14.0	-	-	48	48.0	9	9.0	11	11.0	-	-	100
TOPLAM	138	24.3	105	18.5	-	-	203	35.8	59	10.4	62	10.9	-	-	567

EK - 25

SPOR TESİSİ YETERSİZLİĞİ KARŞISINDA ALINMASI GEREKEN  
ÖNLEMLER

ÜNİVERSİTELER	Maliyeti Düşük Çok Amaçlı Tesisler		Varolan Tesislerden		Kuramsal Olarak		Üniversite Dışı Spor		Başka		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	5	83.3	1	17.7	-	-	-	-	-	-	6
Anadolu Üniversitesi	15	93.7	-	-	-	-	1	6.3	-	-	16
Boğaziçi Üniversitesi	2	33.3	4	66.7	-	-	-	-	-	-	6
Hacettepe Üniversitesi	9	69.2	3	23.1	-	-	1	7.7	-	-	13
Kocaeli Üniversitesi	5	83.3	1	17.7	-	-	-	-	-	-	6
Uludağ Üniversitesi	14	66.7	-	-	1	4.8	-	28.5	-	-	21
TOPLAM	50	73.5	9	13.2	1	1.5	2	11.8	-	-	68

## EK - 26

## BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISININ DEĞERLENDİRME BİÇİMİ

ÜNİVERSİTELER	Not vererek		Başarılı- Başarısız		Devam edenlerin başarılı sayılması		TOPLAM
	s	%	s	%	s	%	
Akdeniz Üniversitesi	3	50.0	1	16.7	2	33.3	6
Anadolu Üniversitesi	-	-	11	68.7	5	31.3	16
Boğaziçi Üniversitesi	-	-	4	66.7	2	33.3	6
Hacettepe Üniversitesi	-	-	2	15.4	11	84.6	13
Kocaeli Üniversitesi	1	16.7	1	16.7	4	66.6	6
Uludağ Üniversitesi	3	14.3	10	47.6	8	38.1	21
TOPLAM	7	10.3	29	42.7	32	47.0	68